

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXXXIX. évfolyam • 2004. szeptember

ALAPÍTVÁ

1862-BEN

Kitüntetések augusztus 20-a alkalmából

Mádl Ferenc, a Magyar Köztársaság elnöke államalapító Szent István király ünnepe alkalmából a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje (polgári tagozat) kitüntetést adományozta dr. Kárpáti Lászlónak, a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság igazgatójának, valamint a Magyar Köztársasági Érdemrend Tiszti Keresztjét dr. Németh Károlynak, a Nyugat-magyarországi Egyetem egyetemi tanárának.

Az erdőgazdálkodás, vadgazdálkodás és vadászat, az erdészeti természet – és környezetvédelem területén kifejtett kiemelkedő tevékenysége elismerésül Pro Silva Hungariae Magyar Erdőkért – díjat vehetett át (a képen balról) Sódar Pál a Kiskunsági Erdészeti és Faipari Rt. vezérigazgatója (mellette Dr. Németh Imre minisztertől). Steiner József az Állami Erdészeti Szolgálat miskolci igazgatóság igazgatója és Halász Aladár kandidátus nyugalmazott erdőmérnök.

Fotó: Magyar Mezőgazdasági

Életfa Emlékplakett Ezüst fokozatot kapott Prof. dr. Somkúti Elemér, a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar nyugalmazott egyetemi tanára.

A kitüntetetteknek sok szeretettel gratulálunk.

A Szeniorok Tanácsának névsora helyesen

Álló sor balról jobbra: Tollner György, Haják Gyula, Köveskúti György, dr. Járasi Lőrinc, Németh Ferenc, Tokodi Mihály, dr. Balogh Ferenc, Mityik László, dr. Jereb Ottó, dr. Király Pál, Varga Béla, dr. Ghimessy László, Zathureczky Lajos. Ülő sor balról jobbra: Halász Aladár, Pandura Zoltán, dr. Szász Tibor, Cserép János, az OEE elnöke, S. Nagy László, dr. Erdős László, dr. Madas László. Fotó: Zágonyi István

Hangulatképek a Vándorgyűlésről

Fotók: Detrich Miklós, Ormos Balázs, Roland Migende

A harmadik oldal

Téli délelőttökön a rádiót hallgatva, egyre szomorúbban kell megállapítanom, hogy a magyar nyelv mint válik egyre silányabbá, hogyan romlik szemlátomást és mennyire hiábavaló az a halvány erőlködés, amit néhány ember vagy szervezet ez ellen tenni próbál.

Csaknem bobbi szinten figyelem pl. a délelőtti „napközben” c. rádióadást, lesve, hogy akad-e olyan félóra, melyben a nyögés, „ő”-zés, mint napjaink legszembetűnőbb és legelterjedtebb beszédbibája, nem, vagy alig fordul elő. A jórészt riportokból álló adásban színművészek, politikusok, pedagógusok, riporterek, többdiplomás vezető emberek nyögnek, néha 3-4 szótagot nem képesek „ő”-zés nélkül kimondani, s ez a jelenség szemlátomást terjed, anélkül, hogy remény lenne visszaszorítására, netán kiirtására.

Ugyanakkor aggódó figyelemmel, de bizakodó reménységgel vadászom szakmánkat, az erdészetet érintő – sajnos fehérré hullóként fellelhető – műsorokat, riportokat, s dagadó kebellet ülök ilyenkor a rádió vagy tv előtt, mert szerencsére az erdészek, vadászok nem nyögnek, magyarul beszélnek! Legyen az munkás, technikus, vezető beosztású mérnök, tapasztalataim szerint nem nyög, nem mond minden 3-4 szótag után ő betűt, hanem folyamatosan, egyszerű szavakkal fejezi ki mondanivalóját. Ugyanígy, mint az 50-60 évvel ezelőtt Amerikába vagy más földrészre szakadt hazánkfiá, vagy az erdélyi, bánáti kisebbségi magyar, aki nem a szocializmusban tanult magyarul beszélni.

A jobbítás érdekében szeretnék szót emelni e sorokkal, s ha még nem késő, a romlást javulássá változtatni, de legalább fékezni! Mi, a szerény, háttérbe szorult – vagy szorított – ágazat emberei, figyelmeztessük a „nagyokat”, az ipart, az egészségügyet, oktatást; próbálják követni, esetleg versenyezni az erdészekkel? Ki tud szebben magyarul beszélni?!

Kezdjük a magunk háza táján, ha eredményt akarunk! Iskoláinknak, tanintézeteknek legyen kiemelt célja a mostani jó hírnév, (s ha van ilyen) tekintély megőrzése, javítása. Szervezzünk versengést előbb saját, alsó, közép és felső oktatási intézményeink között, tűzzünk ki díjakat, szabjunk feltételeket azok elnyerésére, hogy azután más ágazatok hasonló intézményeit is versenyre bírassuk. Közismert, hogy egyik szakmunkásképző iskolánk milyen szép eredményeket ért el a rádió „beszélni nehéz” mozgalma során, mely mozgalom jelenleg is folyik az egész Kárpát-medencében.

Ha fiataljaink a rossz példák, az elektrotechnika, számítástechnika beszéd- és irodalomellenes hatása mellett is megtanulják élvezni a szép magyar beszéd örömét, ebben egyre több társra lehetnek, egy idő múlva a divatos tv-csatornák, illetve a sport „csillagai” között is egyre többen beszélnek majd érthetően magyarul, s talán elkerülhető lesz az a nagyon is valós veszedelem, hogy 2-3 generáció múltán a Duna-Tisza

(folytatás a 272. oldalon)

Tartalom

Koltay András:
Erdővédelmi monitoring
rendszerek Magyarországon270

Németh János:
Merre tart erdőművelésünk?272

Apatóczy István:
A Széltörési erdő születése273

A 2004. augusztus 24-i elnökségi ülés
jegyzőkönyvének kivonata276

Miről írtunk 100 éve, 50 éve?278

Gerely Ferenc:
Európai erdészeti tájfunók
Egerben279

Csóka György: Emlékmű Igmándy Zoltánnak281

Sir David Attenborough
és a magyarországi
erdész-internet282

Az Erdőművelési Szakosztály tanulmányútja
Csehországban283

Tóth János: Visszaemlékezés284

Barna Tamás: A fekete nyár csemetenevelése285

Hábel György:
Király Lajos erdőmérnökre emlékezem288

Király Pál: Joachim Buff 80 éves289

Riedl Gyula: Visszapillantás292

Pedroni Emma Anna: Repülőgépmodellezők296

Nagyné Bernschütz Judit: Erdei Iskola Pörbolyön ..b3

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXXXIX. évfolyam 9. szám (szeptember)

FŐSZERKESZTŐ: **PÁPAI GÁBOR** • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: **DR. SZIKRA DEZSŐ**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI: Andrási Pál, Apatóczy István, dr. Bartha Dénes, dr. Czerny Károly, Detrich Miklós, Greguss László Géza, dr. Járasi Lőrinc, Mihályfalvy István, dr. Sárvári János, Zétényi Zoltán.

SZERKESZTŐSÉG: 1027 Budapest, Fő u. 68. Telefon/fax: 201 77 37 • Mobil: 06 30 97 15 255

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1027 Budapest, Fő u. 68. • FELELŐS KIADÓ: **CSERÉP JÁNOS elnök**

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2004. augusztus 31.

ISSN 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, fotóért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: Igmándy Zoltán emlékműavatás Hajdúnánáson. Fotó: Csóka György.

Erdővédelmi monitoring rendszerek Magyarországon

Az utóbbi évtizedekben a szakértők mellett a közvélemény is egyre nagyobb figyelmet szentel az erdők egészségi állapotának. Mindenki számára ismert, hogy az emberi tevékenység eredményeként környezetünket és ezen belül érdeinket számos új veszélyforrás fenyegeti. A kutatók vizsgálatai nyomán már Európa számos országában felismerték ezeket a veszélyeket és egyre erősebbek a törekvések a káros hatások csökkentésére, megszüntetésére.

Az erdők védelmére vonatkozó intézkedéseket azonban csak alapos és széles körű kutatások eredményeire támaszkodva lehet meghozni, melyek első és alapvető feltétele, hogy felmérjük és folyamatosan nyomon kövessük az erdőkben zajló változásokat. Ezt a célt szolgálják a különböző szintű erdővédelmi megfigyelő rendszerek. A kijelölt mintaterületeken végzett rendszeres adatgyűjtések, vizsgálatok eredményeként pontos képet alkothatunk a különféle megbetegedések, károsodások megjelenéséről, intenzitásáról és térbeli elhelyezkedéséről, valamint ezek változásairól. Mindemellett az egyre szélesebb körű vizsgálatok lehetővé teszik a bekövetkezett változások ok-okozati összefüggéseinek feltárását, továbbá széles adatbázist jelentenek a kapcsolódó tudományágak számára.

A hazai erdővédelmi megfigyelő hálózat világviszonylatban is egyedülállóan nagy múltra tekint vissza. Már 1961-62-ben megalakult az *Erdővédelmi*

Figyelő-Jelzőszolgálati Rendszer, amely azóta folyamatosan működik. A nyolcvanas évek ökológiai szemléletváltozása nyomán, 1987-ben, széles szakmai összefogással megszületett az „*Erdővédelem Komplex Rendszere*”, amelynek keretében kiépült, a nemzetközi megfigyelési hálózatokhoz is kapcsolódó, többszintű, hazai erdővédelmi megfigyelő hálózat.

Az egymásra épülő megfigyelési rendszer felépítése a következő:

– Hagyományos megfigyelési rendszerek

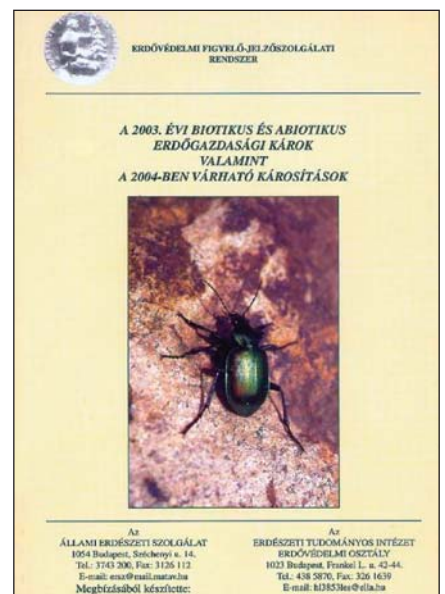
- Erdővédelmi Figyelő- Jelzőszolgálati Rendszer
- Állománykötő főbb fafajok megfigyelési hálózata
- Európai hálózatokhoz kapcsolódó rendszerek
- Nemzetközi I. szintű, nagy területű megfigyelő rendszer, 4x4 km-es hálózat
- Nemzeti nagy területű intenzív megfigyelő rendszer, 16x16 km-es hálózat
- Nemzetközi II. szintű, intenzív megfigyelő rendszer.

A hagyományos és nemzetközi hálózati rendszerek, mintegy piramist alkotva, egymásra épülő vizsgálati szintekre különülnek, melyek összekapcsolódva kiegészítik egymást. Az alsó szinteken nagy területű reprezentatív felvételek történnek, ahol sok mintaponton egyszerű alapadatokat gyűjtenek. A szinteken felfelé haladva csökken a vizsgált erdőrészek és egyedek száma, ugyanakkor egyre részletesebb, sokrétűbb megfigyelések történnek.

A továbbiakban röviden áttekintjük az egyes hálózatok, megfigyelési rendszerek felépítését, működését valamint az integrációban elfoglalt szerepét.

Erdővédelmi Figyelő- Jelzőszolgálati Rendszer

A figyelő, előrejelző hálózat célja a magyarországi erdőkben keletkezett károk regisztrálása és lehetséges előrejelzése. Működése alapvetően két adatforrásra épül. Egyrészt az erdővédelmi jelzőlapokra, másrészt az erdészeti fénycsapdák adataira. A jelenleg érvényben lévő jogszabályok alapján valamennyi, 100 hektárnál nagyobb erdőterülettel rendelkező tulajdonos részére kötelező érvényű az erdővédelmi

jelzőlapokon nyújtott rendszeres adat-szolgáltatás. Ezt egészítik ki a *Jermy* típusú fénycsapdák országos hálózatából származó adatok. A fénycsapda hálózatot *Jermy Tibor* javaslatára 1958-ban, a mezőgazdaságban építették ki először. Az első erdészeti fénycsapdákat *Tallós Pál* irányításával 1961-ben állították üzembe, és 1963-ban már 13 db fénycsapda működött az országban. 1968-tól az erdészeti és mezőgazdasági hálózat szétvált, majd sajnálatosan a mezőgazdasági hálózat megszűnt. Jelenleg az erdészeti fénycsapda hálózat keretében 25 db fénycsapda üzemel hazánkban. A 38 éve folyamatosan üzemelő hálózat egyedülálló a maga nemében, csupán Angliában működik hasonló. A csapdák március elejétől december végéig működnek. A begyűjtött rovarok feldolgozása az ERTI erdővédelmi osztályán történik.

Az erdővédelmi jelzőlapokat negyedévenként, április, június, augusztus és október 8-ig küldik az érintett gazdálkodók az ERTI erdővédelmi osztályára. A lapok kitöltését útmutató és kódjegyzék segíti. A kódjegyzéket és az útmutatót minden évben aktualizálják az erdővédelmi osztályon, mivel az egyes, régebben ismert károsítók, kórokozók mellett évről évre újabb, eddig nem vagy csak kevésbé ismertek jelennek meg. A fénycsapda és jelzőlapok adatait rendszeresen feldolgozzák, és a kapott adatokat összesítik. Az erdőkárokra vonatkozó országos adatokat az évente megjelenő prognózis-füzetben teszik közzé, melynek segítségével a gazdálkodók felkészülhetnek az esetleges gradációk, epidémiák megelőzésére, a károk csökkentésére. A Figyelő Jelző- Szolgálati Rendszer működését állami feladatként az Állami Erdészeti Szolgálat finanszírozza.

Állományalkotó főbb fajok megfigyelési hálózata

A hazai erdők jellegzetes fajainak vizsgálata minden szempontból kiemelkedően fontos feladat. Az elmúlt évtizedekben észlelt erdőkárok egy része fajspecifikusan jelentkezett. Ilyen volt az úgynevezett szilfavész vagy a kocsánytalan tölgyek hervadásos megbetegedése, és a legutóbbi években tapasztalt fitofórás égerpusztulás. Az egyes fajokon, illetve állományokban jelentkező pusztulások speciális vizsgálatot igényelnek, melyek alapfeltétele a célzottan végzett megfigyelés adatgyűjtés. Ennek eredményeként jöttek létre a különféle fajok állományait vizsgáló

hálózatok, melyeket ugyancsak az ERTI erdővédelmi osztálya működtet, elsősorban különféle pályázatokon elnyert támogatásokból. Elsőként a kocsánytalan tölgyek vizsgálata kezdődött 1982-83-ban. Ekkor 24 mintapont létesült az ország különböző részén, melyek száma a pusztulás fokozódásával folyamatosan emelkedet, és a '90-es évek elején elérte a 93 darabot. A pusztulás intenzitásának mérséklődésével párhuzamosan csökkent a vizsgált erdőrészek száma, és így 2003-ban 29 mintaponton összesen 4512 fa vizsgálat történt. Az állományalkotó fajok hálózata az elmúlt évek során tovább bővült. Jelenleg 27 bükkparcellán 2234 törzset, 20 akácparcellában 2400 fát, és 22 égerállományban 1200 egyed egészségi adatait rögzítik éves rendszerességgel.

Nemzetközi I. szintű, nagy területű megfigyelő rendszer, 4x4 km-es hálózat

Mint nevében is szerepel, a hálózat szervesen kapcsolódik a nemzetközi rendszerekhez, amely 35 európai ország részvételével működik. Ez az első eleme a közös, európai megfigyelő hálózatoknak, ami az erdők állapotáról és az állapotváltozásról egységes rendszerben, évente szolgáltat információt, nagy területű reprezentatív felvételek alapján. Kialakítása az 1985-ben aláírt nemzetközi egyezményt követően 1988-ra befejeződött.

A véletlen mintavételi helyeket, a sztereografikus vetületi rendszer tengelyeihez illesztett, az egész ország területét lefedő 4x4 km-es rácsháló, erdőterületre eső metszéspontjai jelölik ki. Ennek eredményeként 1153 mintaponton 27 224 mintafát minősítenek évente. (ÁESZ, 2003-as adat) A felvételeket az Állami Erdészeti Szolgálat munkatársai végzik a nemzetközi útmutató honosított felvételi metodikája szerint. A hálózat mintapontjaiban történő felmérések alapvető célja reprezentatív adatok gyűjtése az erdei károk minőségéről, kiterjedéséről, intenzitásáról, időbeni változásáról. Az adatfelvételek eredményei könnyen kapcsolhatóak a többi tagország felvételi adataihoz és helyzetfeltáró jellegűknél fogva alapul szolgálnak a következő szintek bonyolultabb vizsgálataihoz.

A Nemzeti nagy területű intenzív megfigyelő rendszer, 16x16 km-es hálózat

Az intenzív megfigyelő rendszer kiépítése azonos ütemben történt a 4x4 km-es hálózatéval, így működését 1989-ben kezdte meg. A felvételi minta-

pontok az ország területére vetített 16x16 km-es rácsháló metszéspontjaiba eső erdőterületeken lettek kijelölve. A vizsgált erdőrészek száma 65, amelyben közel 5600 fa egészségi állapotát rögzítik július 15. és augusztus 15. közötti időszakban. A 16x16 km-es erdővédelmi mérőháló pontjaiban a fák egészségi állapotának meghatározása a nemzetközi metodikához igazodva, de a hazai viszonyokat figyelembe véve, mintegy 54 paraméter alapján történik. Az adatfelvételek során valamennyi egyeden, a gyökfőben, a törzsön és a koronában megjelenő elváltozásokat, illetve a károsodás mértékére, minőségére vonatkozó adatokat rögzítik, meghatározva a kiváltó okokat is. Az egészségi állapot vizsgálatokat az ERTI erdővédelmi osztályának munkatársai végzik, míg a parcellákban folytatott szélesebb körű kutatásokba, bekapcsolódik az ERTI többi tudományos osztálya is. A munkákat 2003-ig állami feladatként az ÁESZ megbízásából végezte az ERTI, de 2004-ben a költségvetési kiadások csökkentésének indokával a finanszírozást megszüntették.

Nemzetközi II. szintű, intenzív megfigyelő rendszer

Az 1990-ben Strasbourgban megrendezett, „Az Európai Erdők Védelmének Miniszteri Konferenciája” tanácskozáson a résztvevő országok elfogadták az erdei ökoszisztémák kutatására alkalmas európai hálózat kialakítására vonatkozó határozatot. A rendszer célja az ökológiai körülményekben bekövetkezett változások folyamatos regisztrálása olyan bázi területeken, melyek alkalmasak az erdő víz- és anyagforgalmának meghatározására, s egyben megfelelnek az ökoszisztéma szemléletű erdővédelmi és produkció-biológiai vizsgálatok elvégzésére is. A hosszú távú megfigyelések objektív alapokon nyugvó megvalósítása világos, egyértelmű vizsgálati metodika alkalmazásával biztosítható, amit a nemzetközi szervezet kidolgozott és a tagországok elfogadtak, alkalmaznak. Ezáltal az adatok jól konvergálhatók és egységesen kezelhetők. A nemzetközileg elfogadott rendszer kiépítése 1996-ra valósult meg hazánkban.

Az Intenzív II. Szintű megfigyelő hálózatba 15 mintaterület tartozik, de különféle okok miatt 2003-ban csak 13 mintaterületen folytak egészségi állapot felvételek. Ezek a megfigyelési pontok elhelyezkedésükben már nem követik a 4x4 km-es, illetve a 16x16 km-es mérőhálózatot. Földrajzilag csoporton-

ként elkülönülnek, megfelelően tükrözik Magyarország erdőtársulásait. Az állományyszerű mintaterületek a nemzetközi elvárások szerint előírt műszerezettséggel rendelkeznek. Az állományokban folyamatos és széles körű adatgyűjtés folyik. A rendkívül részletes egészségi állapot felvételek mellett, a meteorológiai adatok mérésén kívül lombanalízis, depozíció mérés, növekedsmérés, évgyűrűvizsgálat, talajtani vizsgálatok, cönológia felvételek, biomassza meghatározás, fenológiai megfigyelések és számos más, az ökológiai kutatásokat segítő vizsgálatok folynak az állományokban. A felsorolás jelzi, hogy a zömében ERTI kutatók mellett ezeken a területeken már más tudó-

mányterület szakemberei is bekapcsolódnak a vizsgálatokba. Az ismertetett feladatokat részben állami, részben pályázati pénzek fedezik.

A fentiekben bemutatott erdővédelmi megfigyelő hálózatok jelentősége felbecsülhetetlen. Különleges értéket képviselnek az elmúlt évtizedekben gyűjtött adatsorok, amelyek révén folyamatában tudjuk nyomon követni az erdeinkben végbemenő változásokat. Az erdei ökoszisztémákra jellemző folyamatok megfigyelése, a sokrétű okozati összefüggések feltárása elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy a mai követelményeknek messzemenően megfelelő lépéseket tegezhessük erdeink védelmében.

Merre tart erdőművelésünk?

Azt hiszem vitán felül áll, hogy az erdőművelés a tudomány és a gyakorlat területén egyaránt az előkelő „első az egyenlők között” helyet foglalja el. A közel két évszázados okszerű erdőgazdálkodás időszaka olyan kiválóságokkal büszkélkedhet e szakterületen, mint *Wagner Károly, Illés Nándor, Vadas Jenő, Kaán Károly, Roth Gyula, Majer Antal*, de a gyakorlati életben is szép számmal találhattuk az elkötelezett, a helyi viszonyokat alaposan ismerő erdőművelő kollégákat. (Felsorolásra csak azért nem vállalkozom, mert a teljességre való törekvés ellenére mégis kimaradhat néhány név.)

Az utóbbi egy-két évtizedben azonban az erdőművelés hanyatlását lehetett tapasztalni mind a hazai tudomány, mind a gyakorlat területén. Az „aranykor” úgy tűnik véget ért s kérdés, hogy eljön-e még egyszer? Fenti állítás igazolására fölhozzhatjuk azt a tény, hogy erdőgazdaságainknál az erdőművelési osztályok rendre megszűntek, a fent megidézett jelentős szakmai ismeretekkel rendelkező osztályvezetők és előadók kihulltak a sorból. A részvénytársasági struktúrában elbújtatott, s sokszor nevével is megfosztott erdőművelési egységek sok esetben fiatal, kevés gyakorlati tapasztalattal bíró szakollégákat alkalmaznak, amit persze nem az ő hibájuknak kell felróni. Ehhez társul még az a szomorú tény, hogy az erdészetek szakgárdáját is rendre leépítették, s főként nem a fahasználat vagy éppen a vadgazdálkodás rovására. A „termelési” jelzővel felruházott beosztások pedig elfedték és elterelték a figyelmet az erdőművelésről.

A tudomány területén is hasonlóan devalválódott e szép szakterület, elég összeszámolni csak az Erdészeti Lapok számaiban megjelent ilyen irányú cikkeket, minőségükről és szemléletükről itt ne is essen szó. A tudományos rendezvények is hanyagolták az oktatásban, kutatásban, gyakorlati életben működő erdőművelőinket, csak egy-két arccal találkozhatunk rendszeresen, a sokszor elismételt dogmáik azt sejtetik, hogy nincs is szükség e terület fejlesztésére, minden maradhat a régiben. S úgy tűnik az új szemléletű erdőművelési szakkönyvekre is várhatunk még jó ideig.

Ugyanakkor pezsdülés is tapasztalható, s ez örvendetes tény. Az egyetemről, kutatóintézetéről, s egyéb „fellegvártól” függetlenül a szakma néhány elkötelezett művelője kísérleteket állít be, rendezvényeket szervez, tapasztalatokat cserél, ismereteket terjeszt és bíz a jövőben. De ami talán a legfontosabb: szemléletet vált és formálja a hitetlenkedőket is. Ez a korábban maroknyi csapat egyre jobban terebélyesedik, egyre többször hallatja a hangját, s bizonyítja, hogy képes betölteni az űrt, amit a tudomány – ki tudja miért – nem nagyon akar észrevenni. S elérkezhet az az idő, amikor a tudományos fokozatokkal bírónak, tanárokat, kutatókat azok a kollégák fogják oktatni, akik autodidakta módon – a kor kihívását felismerve – szerezték meg korszerű ismereteiket. E paradox helyzet azért sem elítélendő, mert az erdő biztosan nem jár majd rosszsl.

Németh János

(folytatás a 269. oldalról)

táján alig érthető makogás pótolja a magyar beszédet, s a gondolatcsere sms-vagy fényjelcserevé degradálódjék.

Ha az erdészek példáját követve előbb csak 50–100 fiatal figyelmét sikerül felbűni évente a dologra, s a jelenlegi „visszarakás” javulásra változik, egyre többen érezhetnek majd örömet, büszkeséget: talán egy fikarcnyival az én munkám is hozzájárult a magyar nyelv fennmaradásához!

A megalótluláshoz azonban a lelkesedésen kívül (persze az is csak álom még) igen sok dolog kellene még! A kérdés komolyan vétele ágazatunk és a rokonágazatok (kertészet, természetvédelem, mezőgazdaság, vadászat stb.) részéről, egyesületünk, vállalatunk és intézményünk illetékesei részéről minimális anyagi feltételek, ösztönzők előteremtése, előbb csak néhány, de nagyon lelkes, később egyre több, még lelkesebb barcos önkéntes, akik – ismervén a „társadalmi munka” kilátástalanságait, a gáncsokkodó meg-nem-értők ellenvetéseit, vagy a nyögők, hadarók és szókincs nélküliek szembenállását – ebben a kilátástalannak, de mégis magasztosnak tűnő munkában, különösen az első verejtékes időleiben részt vesznek.

Örülnek, ha a fentiek az olvasó át-gondolná, cáfolatát, egyetértését vagy javaslatát néhány sorban a Szerkesztőségnek megírná, s az esetleg kialakuló vita, együttgondolkodás során elkezdődhetne, netán hamvába halna valami mozgolódás a magyar nyelv jobbítása érdekében.

Tokodi Mibály
nyugdíjas em.

Erdészeti eljárások és a kisémlősök száma

Az USA-ban különböző módokon kezelt erdők és a bennük élő kisémlősök száma közötti kapcsolatot vizsgálták. Úgy találták, hogy a teljes területű vágás a részleges kitermelésűhöz képest csökkent a különféle pockok, cickányok és más kisémlősök számát. A fenyők elegyítése lombos fajokkal szintén több esélyt ad a kisémlősök számának gyarapodására.

Az elmondottak igazolják, hogy az emberi beavatkozások és az ökoszisztéma állati összetevőinek száma közötti kapcsolat lehetséges, vizsgálatokra nálunk is érdemes lenne nagyobb figyelmet fordítani.

Ref.: Dr. Szodfridt István

A Széltörési erdő születése

Magyarországon a XX. században két esetben okozott halálos baleseteket és rendkívül nagy értékű károkat tornádó. A Budai-hegységben, a Nagy-Kopasz nyugati oldalánál érett korba fejlődött tölgyes-gyertyános-bükkös erdő, a Képesfa helynév, az Anna-laki cser matuzsálem nap nap után emlékeztet az egyik, a jubileuma okán is szóba kerülő félelmetes jelenségre.

Az évente többször előforduló trópusi katasztrófák (a délkelet-ázsiai tájfunok, a közép-amerikai hurrikánok) idején kinek-kinek eszébe juthat a közelebbi vagy távolabbi múltból az ithoni miniatűr, amint a szél örvénylő tölcserént kavarr homokból, porból, utcai szemétből. A visszaemlékezés kapcsán, e sorok írása közben, felötlök a mintegy huszonöt éve tapasztalt, nem túlságosan nagy, mégis meghökkentő, ijesztő porvihar (*tromba*), ami Sós-kúton, az erdészeti csemetekertben okozott kisebb pánikot. Az enyhe áprilisi időben, hevenyészett fóliasátor alatt 6-8 asszony dolgozott, facsemetéket konténereztek (a tavaly tragikus körülmények között elhunyt erdész, csontfaragó művész: *Németh János* erdésztechnikus vezetésével). Az ütemesen forgó gépre figyelve, a csak áttetsző fólia mögött nem láthaták a közeli patak partján kialakult kis örvényt, amely néhány másodperc alatt 5-6 méter magasra és többszörös sebességűre fejlődött. 80-100 méter megtétele után, északi irányba haladva elérte a sátor és egy szemvillanás alatt magával ragadta a fóliát. Ebben az erőlködésben ki is merülhetett, mert néhány tíz méter után, még a csemetekert területén megszabadult a terhétől és kiadta a lelkét.

A mediterrán vidékeken tornádónak nevezett forgószél az erejénél, időtartamánál és ebből következően az okozott pusztításnál fogva is mérhetetlenül felülmúlja a kis trombákat. A tornádó nagy intenzitású, horizontálisan kis kiterjedésű ciklonális örvény, amely zivatarfelhőből képződik. A kialakulásához meleg, nedves légtömegek jelenléte szükséges: függőleges instabilitás és ezzel fellépő heves zivatar-tevékenység, nagy horizontális hőmérsékleti és nedvességi különbségek, és nagy sebességű szél a magasban.

Az egykori magyar meteorológiai jelentés 1924 június első felét „depresszióra” hajló időjárással jellemezte. Ennek megfelelően több vihart, intenzív esőzést jegyeztek fel június közepét megelőzően is. *„Ez a június sokáig emlékezetes marad. A későn érkezett tavasz, amely átmenet nélküli hőséggel köszöntött be, végig rendellenes maradt.”* (Friss Újság)

1924. június 14-e* pedig (az idézett korabeli sajtó aznapi számai „mai” jelléssel írják az eseményekről) szinte katasztrófális pusztításokkal jegyezte be magát Budapest és a környéki települések történetébe.

Friss Újság: *„Ítéletidő Budapesten és szerte az országban”*

„Budaörsön és Kelenföldön is embert ölt a vihar”

„Biatorbágyot elpusztította a ciklon”

„Tíz halott a romok között, 70 sebesült”

Az Újság: *„Budapest környékét katasztrófálisan sújtotta a vihar”*

„Bia és Páty pusztulása”

„Teljesen elpusztította a két községet a vihar - Embereket röpített a levegőbe a forgószél - Kilenc halott, ötvennél több sebesült”

Magyarság: *„Hajnalban és délután országszerte nagy vihar és jégeső pusztított”*

„Bia községben két halottja van a viharoknak”

Nemes Csaba, a magyarországi tornádókat elemző, jelzett írásában így foglalja össze a Bia térségében történeteket:

A forgóvihar sebessége 87-103 m/s (320-360 km/h) értékű, a forgótölcser átmérője mintegy 1000 méter, a DNY-ÉK irányú haladási sebessége mintegy 7 m/s lehetett. Biáról Pátyon át Vác felé vette az útját. A rendkívüli erejű szél egy-egy településen és környékén mindössze 5-6 percig pusztított, de így is jelentős anyagi károkat, halálos kimenetelű baleseteket okozott.

Miközben a nagy múltú Népszava említést sem tesz az eseményekről, belefeledkezve a politikai csatározásokba, a Magyar Hírlap 15-én így foglalja össze: *„Tűlzott hírek, haláleset nem történt Bián”. És egy nem tűlzó hír ugyanonnan: „Egy tehevonalat – mozdony+8 kocsi – felfordított az orkán Acsaerdőkút és Galgagutta között”.*

A délután folyamán tehát, a fővárostól délre felerősödő vihar Albertfalva, Kamaerdő és Kelenföld térségében ítéletidővé változott. Kelenföldön *„a főváros egy alkalmazottját, aki éppen az útjavítási munkálatoknál dolgozott, elragadta az ár és belesodorta egy árokba, ahol megfulladt.”* (Friss Újság)

„Budaörs mellett a vasuti vágányon egy teherkocsi kisiklott és hosszabb ideig eltorlaszolta a pályatestet.”

A jég több embert könnyebben megsebesített, de a vihar Budaörsön meg is ölt egy embert. A legnagyobb esőben az ablakon át látták a Budaörsiek, hogy a fahun keresztül baladó árokban, amely valóságos folyamra duzzadt, egy embert ragad magával az ár, kezében kaszával. Kisiettek az utcára és felismerték, hogy a szerencsétlen, Budaörs egyik legmódosabb gazdálkodója, Franz Antal, kiről tudták, hogy délután kaszálni ment a Kő-hegyen levő földjére. A vihar elkapta az embert, belesodorta az árokba, ahol megfullt, és holtestét a víz magával ragadta. A sebes árból nem sikerült kimenteni a szerencsétlent. Csak órák múlva találták Franz Antal tetemére a községtől jó távol, messze az árok partjától, a mezőn.

Törökbálint előtt a vicinális vonalát (a bécsi fővonal töltése alatt) 50-60 cm magas víz borította, magát a községet azonban megkímélte a szélvész. Az utasok kénytelenek voltak a több méter magas vasuti töltés meredekét megmászni, hogy Budapestről Törökbálintra, vagy megfordítva, a fővárosba jussanak.”(Az Újság)

„Alig ült el Budapest felett a nagy zivatar, amikor borzalmas hír járta be a várost. Azt bírszertelték, hogy a bécsi gyorsvonatot szerencsétlenség érte Biatorbágyonál, és számos sebesülés történt. (...) Ám egy félórás késéssel mégis minden baj nélkül befutott. (...) Ekkor viszont az a hír terjedt el, hogy egy másik vonattal történt a szerencsétlenség, amelynek a sebesültjeit a félbékori érkező bécsi gyorsvonat hozza Budapestre. Ezt a rémhírt az látszott igazolni, hogy a Keleti pályaudvar főnöksége arról értesítette a mentőket, hogy a félbékori gyors egy Biatorbágyonál történt szerencsétlenség sérültjeit hozza magával, a magánjelentések szerint mintegy harmincöt sebesültet. (...) A mentők Virostek Győző dr. egészségügyi főtanácsos, igazgató főorvos és Szabó Imre dr. vezetésével, erős készültséggel vonultak a pályaudvarra.

* Nemes Csaba cikke (Természet világa. 127. évf. I. különszám) június 13-át jelöli. A meteorológiai fogalmak magyarázata ugyanott található.

A gyors pontosan beérkezett, csupán egy sebesüllet, Jubász János (vagy József) 43 éves, nyug. vasúti málbázó (vagy borbélymester!), biatorbágyi lakost hozta súlyos belső sérüléssel és több zúzódással. A Rókus-kórházba szállították. (Friss Újság 15-i száma: „Jubász József balálán van.”)

„A vonat utasai elmondták, hogy Biatorbágyon súlyos katasztrófát okozott a délutáni vihar. (...) Az este 10 órakor érkező bécsi gyorsvonathoz ismét kihúrták a mentőket, akik újra nagy készültséggel mentek ki. Ez alkalommal már öt sebesültet kellett kezelés alá venniük és beszállítani a kórházakba.” (Az Újság)

„Burger Ferenc 33 éves kocsirendező (-vezető) súlyos belső sérülésekkel, Hamza András 46 éves vasúti hivataloszolga könnyű lábsérüléssel a dologkórházba került. Tóth Lajos 47 éves vasutast súlyos belső, Kégli (Kétili) Ferenc 46 éves földművest (kőművest) és Varga József 37 éves földművest (barisnya-kötőt ?!) könnyebb sérülésekkel a Zita-kórházba vitték a mentők.” (Az egyes lapok más és más néven és foglalkozással jelöltek azonos szereplőket. Az előzetes hírek valószínűsége az, hogy a tornádó a biai vasútállomáson két lakóvagont – szerencsére lakók nélkül - felborított, továbbá beomlott az állomás raktárpületének tetőzete, több sérülést okozva. – a szerző.)

„Törökbalinton túl lebetetlen előrehatolni. Az országutat sokhelyütt mély víz teszi járhatatlanná, valóságos tengerszemek képződtek.” (Az Újság)

„Kubinyi Béla állomásfőnök (Biatorbágy) a vihar első pillanataiban átlátta, hogy az orkán a pályatestre fatörzseket és egyéb akadályokat sodorhat, és éppen ezért a Budapest-Bicske helyi vonatot a nyílt pályán, az orkántól kevésbé veszélyeztetett helyen, a párizsi expresszt pedig a budaörsi állomáson állította meg.”

De hogyan is tört ki a félelmetes tornádó Bián?

„Az egyik gazdaember, aki tegnap délután kint dolgozott a földjén, így mondta el nekünk a vihar keletkezését. - Napnyugat felől terbes felbők jöttek. A másik oldalon, délfelől pedig olyan színtű felbő, mint a nedves szalma füstje. Bián túl összetalálkozott a két felbő, egymásba torlódott és a füstszíntű visszanyomta a feketét felénk. Láttam és éreztem, hogy ebből nagy baj lesz. Szedtem a szerszámot és hazafelé szaladtam. Pár lépés után visszafelé néztem és láttam, hogy a felbő sebesen jön vissza és folyton-folyvást közelebb ereszkedik az égről a földre (...) Hátrább a begyek felé nagy csodát

láttam (...) Olyan volt az, mint egy hatalmas égigérő tölcser. Tíz-tizenöt ilyen furcsaság jött egyre közelebb (...) néhány minna múlva nagy recsegés-ropogás volt az egész fahu (...) Jés láttam, hogy az istálló tetőjét felkapja a szél és nagy erővel odavágja a szérűbe.” (Az Újság)

Az oltalmat keresők közül szedte első áldozatát a tornádó. „Hest Anna (Hesz Irma?) tizenbétéves (16 éves?) leány a kertben dolgozott (...) a kocsiszínbe menekült. A kocsiszín teteje azonban beomlott, s a leány kénytelen volt innen kiszaladni. Alig hogy a ház elé ért, lezúbant a kémény, amelyet a vihar ledöntött. A szerencsétlen leányt a rézuzbanó téglák agyonütötték.” (Magyarország)

Halálosan megsebesült még a saját háza romjai alatt Tóth László útbiztos, akinél további menekülők kerestek menedéket. A pusztítás közülük további hat súlyos sérültet szedett. „Bia község 450 házából négyszázat elpusztított a vihar, amely legjobban a földhözragadt szegény emberek hajlékát dúlta fel. A tópart, ahol a község legszegényebb lakossága él, olyan, mint a barctéri falvak voltak egy-egy ütközet után. (...) A Fő utca, ahol a református templom áll, teljesen elpusztult, és a Plébánia utcának is ügyszólván csak a helye van meg. (...) A magas templom most torony nélkül, minden ékesség nélkül áll (...) a torony ott fekszik a szomszédos iskola udvarán, s részben az iskola tetején.”

„A Sándor grófok kastélya is megrongálódott. (...) Nagyrésze rombadőlt és csaknem az egész tetejét lesodorta a szél.”

„Biától öt kilométernyire fekszik Páty. Járatlan, rossz út visz oda (...) minden pillanataiban attól kell tartani, hogy kifordulunk a székérből. (...) A tegnapi százhatszáz négyezerből mára már egy sem maradt a helyén. (...) Az egyik fordulónál (...) a pátyi téglagyár fekszik itt romokban, sokszázmilliót érő téglakészlete össze-vissza zúzva porlad. (...) Kovács Gergely napszámos a szárítóban lelve balálát, a rázuzbanó gerendáktól. (...) A református templom tetőzete, tornya, ablakai szinte teljesen tönkrementek, a torony elmozdult. Kálmán János tiszteletes körbemutat a toronyból. Leírhatatlan és elképzelhetetlen mindaz, ami a szem elé tárul. Mintha hatalmas gránátok pergőitüze, vagy földrengés pusztított volna Pátyon!”

„Páty község második halottja Szabó Istvánné, akit a saját háza temetett mag alá.”

„Bia és Páty község, de főként az utóbbi, a székesfőváros nagy gyümöl-

csöskertje volt. A legfinomabb fajgyümölcs termett itt. (...) Egy ideig nemigen fog gyümölcsöt látni innen Magyarországon. (...) A gyümölcsfák koronái a földet csókolják és gyökerük az ég felé tekint. (...) Milliárdos értékek pusztultak itt el alig tíz perc alatt...” (Az Újság)

A dühöngő óriás kis kitérőkkel tetézte tovább a bajt (Mórott Stumpf János a családjával együtt veszett oda a fékevesztett áradatban). A pátyi gyümölcsöstől felkapaszkodott a Nagy-Kopasz felé és a Páty-Telki-Nagykovácsi határnál újabb erőt gyűjtve bánt el több tíz hektár lomboserdővel.

Mindezek, sokak számára ismeretlen történetek. A mai Széltörési erdők idős fáinak legbelső égvgyűrűiben ott szállakodnak még az akkori rostok. Az erdészgenerációk munkáját dicsérő, öregedő erdő fáinak tekintélyes, tiszteletet parancsoló alakja emlékeztet a természeti erő végtelenségére, az emberi törekvések és a természet, egymásra utaltságára.

1924-ben a fővároson keresztültörő vihar lényegesen kevesebb ellenálló, idős, terebélyes koronájú, a szél sebességét valamelyest fékezni képes fából épülő erdővel találkozott, mint találkozhatott például 10-15 évvel ezelőtt. Az Albertfalva felől a budaörsi katlanon át a törökbalinti-biai Hosszúrét irányába törő orkánt a budaörsi Kő-hegyen ugyanúgy nem fékezhetett számottevő fás növény-társulás, mint a hosszúrét erdőknél, ahol akkoriban még elég fiatal volt a lomboserdő. Ugyancsak érdekes megfigyelni, amit egy k.u.k. felségjelű, a 10-es évek elején készített térképen jól láthatunk: a mai Érdliget helyén zárt erdő állt, ámde az első világháború utáni térképen ugyanott már lakott települést jelöl az újabb térkép. Nem állhat túl messze a valóságtól a feltételezés, hogy az erdőt a tüzelőanyag iránt kialakult rendkívüli kereslet tüntette el. De miért is időzünk ennyit az idős fák alkotta társulásoknál? Végigolvasva az idézett újságok riportjait, az semmiképpen nem merül fel, hogy az ilyen jellegű időjárás katasztrófák kialakulásába számottevően képes beavatkozni az ember. A pusztítások pontos helyének meghatározása is nagy hibahatárok között képzelhető el. Ugyanakkor, mérsékelhető-e adott helyen a tornádó okozta kár, védhető-e az ember? Nézzük csak: a Biatorbágyra 80 éve tört veszedelem lendületét képtelen volt csökkenteni a megszállhatatlan lakóházi tető, a szélvihar a településen túljutva, széles sávban érte el Pátyot. Ott szintén tetőről-tetőre zúdult és pillanatok alatt romhalmazzá hagyott maga mögött.

És itt is, ott is szerencsétlen áldozatokat. Az energiája még mindig nem csökkent, amikor a község büszkeségéhez, a gyümölcsöshöz érkezett. Rengeteg életerős, termő fát gyökerestől kifordítva, a Nagy-Kopasz és a Telki hegy közötti nyeregbe fordult, talán kicsit kibillenve az egyensúlyából, a fej és a talp harmóniája meg-ingott. A fiatal cseres erdőn persze könnyen átgázolt, hogy eljusson a jó kötésű cseres-tölgyeshez, majd a bükkös-gyertyános-tölgyeshez. Az öldöklő birkózás néhány perc után földre vitte a lomha mozgású erdőt, de kiadta az erejét a szeleburdi titán is. A bevezetőben bemutatott vének a küzdelem tanúi. Meglehet, hogy hasonló esetben, a kiterjedt területen álló idős erdők, gyümölcsösök, újra képesek lennének fékezni az erejét a pusztító szélviharnak. Legalábbis mérsékelni a kárt, mint ahogyan 1924-ben, amikor a tornádó további, mintegy 50 kilométeres útja nem lett szalagcím az újságokban.

És még egy gondolat: a Buda-környéki erdők jelentős hányada – ilyen az örököl, az életkorok szerinti összetételük – napjainkban éri el az ún. vágásérettséget, a módszeres erdőgazdálkodás nevezetes fordulópontját. Az állami érdekű gazdálkodás ilyenkor a megtermelt faanyag kinyerését és a jövő erdejének megteremtését várja el a szakembertől. Azaz, 10-20-30 éven keresztül, adott területen csökkenhet az idős erdők aránya. A határozott időjárási tényezőknek kitett erdőterületek használata közben, az alkalmazott módszer megválasztásánál mégis jó, ha eszünkbe jut 1924 júniusa.

Az egykori veszedelem áldozataira kegyelettel, a pusztítás után az újjáépítésben, az új erdők életre segítésében munkálkodó elődökre tisztelettel emlékeznek a mai polgárok és a településeken boldogulásukat keresők egyaránt.

Apatóczy István
erdész

A vízáramlás gyorsasága álló fáknak

Lengyel vizsgálatok szerint az álló fák vízáramlásának gyorsaságára következtetni lehet a fák hővesztéséből, amit különböző famagasságban végzett hőmérséklet-mérésekkel lehet megállapítani. A kapott adatok jó összefüggésben voltak a különböző meteorológiai tényezőkkel, léghőmérséklettel, szélességgel, sugárzással, relatív légnedvességgel. A mérési eredmények szerint a 45 éves erdeifenyves alászorult egyedeiben 20-60%-kal kisebb volt a vízáramlás, mint a kiemelkedő törzsekben. A vizsgálatokat egyelőre csak összehasonlításra tartják alkalmasnak, abszolút vízfelvétel mérésére nem.

Ref.: **Dr. Szodfridt István**

Divald Adolf sírköve

Divald Adolf sírja a pozsonyi Szent András temetőben már nem található meg. A temetőt pár évvel ezelőtt Parktemetővé nyilvánították és ennek következtében „átalakításokat” hajtottak végre. Így pl. a temető északi fala előtt fekvő sírhelyekről (ahol D.A. sírhelye is volt) a sírköveket eltávolították. Ezután a sírhelyekre állítólag betonlapokat helyeztek, majd az így szabaddá tett területet gyepesítették. A sírhelyekről eltávolított sírköveket (ha épségben maradtak) pedig felszerelték a temető falára. Így D.A. sírköve is a temető északi falára lett felszerelve.

Leipold Árpád

Várjuk céges és egyéni jelentkezését az alábbi utakra:

indulási időpontok	utazás helye	Irányár
• október 6. (4 éj/5 nap, autóbusszal)	Dalmáciai körút	78 000,- Ft-tól
• október 15. (6 éj/7nap, repülővel)	Portugál körút	210 000,- Ft-tól
• október 25., november 8. (6 éj/7nap, autóbusszal)	Róma-Nápoly-Pompei	84 000,- Ft-tól
• szeptember 20., október 11., november 8.(8 éj/9 nap, repülővel)	Dél-Afrikai Köztársaság körutazás	480 000,- Ft-tól
• egész évben folyamatosan (7 éj/8 nap, repülővel)	Tunéziai, jordániai, egyiptomi üdülések	49 000,-Ft-tól
• december 1.(3 éj, 4 nap autóbusszal)	Advent Münchenben és Nürnbergben	67 800,- Ft-tól

SAKMAI UTAK

• november 18-21. (3 éj/4 nap, repülővel)	Istambul	Faipari Kiállítás	128 000,- Ft-tól
• október 20-26. (6 éj/7nap, autóbusszal)	Erdély	Erdész szakmai út	66 600,- Ft

ERFA-TOURS 1027 Budapest, Fő u. 68. Tel./fax:1-201-2453 e-mail: erfatour@qwertynet.hu

A 2004. augusztus 24-i elnökségi ülés jegyzőkönyvének kivonata

A jelenlévők kézhez kapták és megvitaták az UNIÓ által finanszírozott erdőtelepítésekről készült anyagot. Kiemelték, hogy az anyag külön támogatja védett területeken az őshonos fajok alkalmazását, de ugyanakkor nem tiltják a nem őshonos fajok telepítését sem.

Luzsi József tájékoztatásul elmondta, hogy a www.kvvm.hu honlapon pályázati kiírások találhatóak, amelyek keretében támogatást nyerhetnek magánszemélyek természetszerű erdőgazdálkodásukhoz.

Luzsi József javaslata alapján az elnökség egyhangúlag elfogadta, hogy a dunántúli magánerdősök képviselőinek megerősítése érdekében, az ebben a térségben tevékenykedő tulajdonosok válasszanak maguk közül képviselőt, aki tanácskozási joggal venne részt a továbbiakban az elnökségi üléseken.

Felelős: Bodor Dezső Károly

Határidő: folyamatos

Luzsi József ismertette a MEGOSZ-nak a KvVM, illetve a WWF szervezetekkel kötött megállapodásait és annak várható hatásait.

Bodor Dezső Károly a gyapjaspille jövő évben várható további rendkívül erős károsítására hívta fel a figyelmet. Javasolta, hogy az illetékesek és a média figyelmét még időben rá kell irányítani erre a problémára. Az ezzel kapcsolatos feladatok összefogásával az elnökség Bodor Dezső Károlyt bízta meg.

Határidő: folyamatos

Virág János javasolta, hogy a hatóság által az adott évben ütemezett kifizetésekről minden évben kérjünk előzetes tájékoztatást. Luzsi József kiemelte az elhangzottakat azzal, hogy évente cikkben kellene a tagságot

tájékoztatni az elvégzendő feladatokról, határidőkről, illetve a kifizetések várható rendjéről. A kérdésre november során visszatérünk.

Dr. Sárvári János az idei LIGNO NOVUM-WOOD TECH rendezvényen való részvételünkkel kapcsolatban bemutatta az elkészült szóróanyagokat és a „Mi a MEGOSZ?” címmel megjelenő ismertető füzet tartalomjegyzékét, amelyet az elnökség jóváhagyott. Ormos Balázs ismertette a tárcaközi energetikai bizottság megalakulásának előzményeit és átadta a jelenlévőknek az ehhez kapcsolódó meghívókat jelezve, hogy az energetika kérdése a soproni rendezvény központi témája lesz.

Dombóvári Dénes elmondta, hogy a parlament őszi ülészakán várhatóan napirendre tűzi a vadászati törvény módosítását. A témában kialakult vita eredményeként az elnökség úgy határozott, hogy ezzel kapcsolatosan ki kell alakítani a MEGOSZ egységes álláspontját és azt képviselni kell a WOOD TECH rendezvény megfelelő fórumán.

Felelős: Dombóvári Dénes és Dombóvári J. Tibor

Határidő: szeptember 8.

A szeptember 16-án, az Erdőszöv Rt.-nél megrendezésre kerülő MEGOSZ emlékülés és a kapcsolódó rendezvények előkészítésének jelenlegi helyzetéről Mibályfalvy István, Tóth Zsolt és dr. Sárvári János adott tájékoztatást.

A beérkezett és elhangzott javaslatok alapján az elnökség döntött a rendezvény jelszaváról, ami a következő lesz: „JELEN, JÖVŐ: MAGÁN ERDŐ!”

A beérkezett látványterv és klisé alapján az elnökség jóváhagyta a Rimler Pál emlékérem végleges formáját, majd a szóban és írásban kapott személyi javaslatokból kiindulva, szavazással döntött az első emlékérem kitüntetettjéről. Ennek értelmében az elnökség a MEGOSZ emlékülés keretében átadandó első emlékérmeket Répászky Miklósnak tagtársunknak ítélte oda.

Dr. Sárvári János előterjesztésében a jelenlévők megtárgyalták a CEPF novemberi magyarországi közgyűlésével kapcsolatos teendőket és az alábbi határozatokat hozták:

A november 7-i (vasárnap) egész napos tanulmányút lebonyolítására az alábbi javaslatok érkeztek:

Mibályfalvy István – Virág János

FELHÍVÁS A MEGOSZ TAGSÁGA RÉSZÉRE

Tisztelt Tagtársak!

Az elmúlt közgyűlésen megfogalmazódott annak igénye, hogy a tagdíjak befizetésének megkönnyítésére a MEGOSZ alkalmazzon csekkeket. A szükséges nyomtatványokat beszereztük, és mindenki megtalálja az Erdészeti Lapok jelen számában. Kérjük, hogy a csekkeket az OTP Bank kirendeltségein keresztül fizessék be, mert csak így marad díjmentes a tranzakció a MEGOSZ részére.

Szövetségünknek jelentős tagdíjbefizetési hátraléka van, ezért kérjük azon tagjainkat, akik 2004. évi tagdíjukat még nem rendezték, mielőbb fizessék be, mert a továbbiakban nem tudjuk számukra az Erdészeti Lapokat postázni.

Akik valamilyen okból nem találtak csekkeket a mostani lapszámban, kérjük jelezzék titkárságunknak, és mi haladéktalanul megküldjük címükre.

(Pilis-Csemő): erdészeti csemetekert, erdőtelepítés, erdőfelújítás.

Molnár László (Eger): erdőtelepítés, természetvédelem és magánerdő-gazdálkodás.

Luzsi József (Szolnok): ártéti erdőgazdálkodás

Támba Miklós (Napkor): erdőtelepítés, vadgazdálkodás.

A lehetőségek közül az elnökség a szeptember 16-i rendezvényt követően választ majd.

November 8-án (hétfő) egész napos budapesti városnézés, parlamenti látogatással egybekötve, amit a MEGOSZ titkársága szervez.

A november 9-i (kedd) CEFP közgyűlés délutáni nyílt részéhez előkészítő anyagokat kell összeállítani, amelynek fakereskedelmi részét *Molnár László* és *Mibályfalvy István*, érdekképviseleti részét *dr. Sárvári János* készíti el.

Határidő: augusztus 30.

Mőcsényi Miklós az elnökségnek az alábbi témakörökben adott tájékoztatást: Natura 200 hálózat.

A FAGOSZ állásfoglalása a fa energetikai célú felhasználása témakörében.

Francia megkeresés erdei munkások ügyében.

UNIÓ-s erdőstratégia véleményezé-

sének lehetősége szeptember 15-ig (az ezzel kapcsolatos angol nyelvű anyag átadásra került *dr. Ódor József* részére).

Dombóvári Dénes ismertette az elnökséggel a FŐVÉT-ben kapott képviseletével kapcsolatban megnyíló lehetőségeket, a Felzárkózó Vidék Bizottság anyagában az erdészet hangsúlyos megjelenítésére vonatkozó pontokat és a birtokhasznosítási bizottságok szerveződésének jelenlegi helyzetét.

Virágh János jkv. hitelesítő
Dr. Sárvári János jkv. vezető

Szakmai Verseny Ásotthalmon

Döntés közben

Az erdészeti szakmunkásképzéshez kapcsolódó „Szakma Kiváló Tanulója Verseny” több évtizedes hagyományokkal rendelkezik. A kezdeti években a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium Szakoktatási Felügyelősége szervezte a versenyeket, míg jelenleg a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Képzési és Szaktanácsadási Intézete /KSZI/ a fő szervező.

A korábbi években négy iskolában történt nappali tagozaton erdészeti szakmunkásképzés: a legnagyobb múlttal rendelkező ásotthalmi Bedő Albert Középiskola, Erdészeti Szakiskola és Kollégium mellett a szőcsénypusztai Széchenyi Zsigmond Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégiumban, a mátrafüredi Vadas Jenő Erdészeti Középiskolában és a miskolci Debreczeni Már-

ton Szakképző Iskolában. Az országosan csökkenő tanulólétszám szakmánkban is érezteti hatását. Sajnos ebben a tanévben már csak két iskolában – Ásotthalmon és Szőcsénypusztán – folyik erdészeti szakmunkásképzés.

A versenyben végzős osztályonként 1-1 csapat, csapatonként 4-4 tanuló vehet részt. Ebben az évben három csapat indult, Ásotthalomról kettő, Szőcsénypusztáról egy.

A verseny kétfordulós. Az első forduló – az iskolai háziverseny – rendezője minden szakmunkásképzést folytató iskola. Ez az országos versenyhez hasonlóan elméleti és gyakorlati részekből áll. A második forduló az országos verseny, amelyet a versenyt meghirdető KSZI által felkért iskola szervez.

A 2003/2004-es tanév versenyének április 28-29. között, négy év után ismét Ásotthalom adott helyet.

A versenyzők és kísérőik 27-én délután érkeztek be, majd rövid pihenő után közösen megtekintették a gyakorlati versenyek helyszínét. A döntés versenyszámnak helyet adó 302/D erdőrészben *Bíró Lajos* nyugdíjas szakoktató látványos és tanulságos gallyazási bemutatót tartott. Vacsora után rövid eligazítás következett, majd megtörtént a rajtszámok kihúzása.

Szerdán 8 órakor az ünnepélyes megnyitóval kezdetét vette a verseny. Itt először *Ott József*, a Csongrád megyei Közgyűlés alelnöke köszöntötte a megjelenteket, majd *Petró Ferenc* ásotthalmi polgármester és *dr. Csóka György*, a versenybizottság elnöke is köszöntötte a megjelenteket. Délelőtt az írásbeli verseny zajlott. Eközben a kísérők és a vendégek megtekintették a DALERD Rt. ásotthalmi vaddisznóskertjét, majd a mórthalmi MÓRAKERT TÉSZ tevé-

Munkában a pontozók Rusz Béla és Juhász Pál

Tóth Zsolt az ERDŐSZÖV RT. vezérigazgatóhelyettese átnyújtja Tóth Lászlónak az első helyezéért járó motorfűrész

kenységét ismerhettük meg. Ebéd után egy kis pihenőidőt kaptak a versenyzők, majd 2 órától kezdetét vette a szóbeli verseny. Ezt a szomszédos teremből televízióon keresztül bárki végignézhetette.

Csütörtökön vette kezdetét az SZKTV leglátványosabb részét képező gyakorlati verseny. A versenyek négy helyszínen zajlottak.

A záró ünnepségen először *dr. Csóka György*, a versenybizottság elnöke értékelte a versenyt, majd az ünnepélyes eredményhirdetést követően *Pataki Tamás* a KSZI főigazgatója bezárta a versenyt.

Csapat:

- I. Ásotthalom I. 1478 pont
- II. Ásotthalom II. 1461 pont
- III. Szőcsénypuszta 1424 pont

Egyéni:

- I. Tóth László Ásotthalom II. 507 p.
- II. Borsos Imre Ásotthalom I. 501 p.
- III. Mátó Antal Ásotthalom I. 493 p.
- IV. Szeli Tamás Szőcsénypuszta 486 p.
- V. Szalai Gábor Ásotthalom I. 484 p.
- VI. Takács Tamás Szőcsénypuszta 480 p.

A verseny 40 hivatalos támogatójának köszönhetően a versenyzők nagyon sok, szép és értékes jutalommal térhettek haza. A legjobb versenyzők az ERDŐSZÖV Rt. által felajánlott motorfűrész és a STIHL KFT által felajánlott fűnyírót és szegélynyírókat vihették haza.

Az ünnepélyes eredményhirdetés után állófogadással zárult az eseménysorozat.

Kép és szöveg: **Andrési Pál**

Miről írtunk 100 éve, 50 éve?

Erdészeti Lapok 1904. évfolyama

Március

Bund Károly: Napi kérdések (183 – 192. p.)

„Az 1898. évi XIX. t.-cz. megalkotása mellett erdőgazdasági politikánk legki-magaslóbb ténye az utóbbi években az állami erdőbirtok céltudatos bővítése bir-tokvásárlások útján. Dacára annak, hogy az erdővásárlási alapnak jövedelme meg-csapant, már Darányi Ignác volt föld-művelésügyi miniszter módot talált arra, hogy újabb erdőbirtokok vásárlásával gyarapítsa a kincstári erdők területét. Örömmel tapasztaljuk, hogy utódja, Tal-lián Béla jelenlegi földművelésügyi mi-niszter szintén hasonló politikát követ és az állami erdőbirtok gyarapítására súlyt helyez.”

Április

Különfélék. (323 – 324.p.)

/Az Országos Erdészeti Egyesület el-nőke választmányi ülés alkalmával nyújtotta át ünnepélyesen Dr. Bedő Al-berthet az Országos Erdészeti Egyesület I. alelnökének az alábbi szöveg kíséretében a Horváth Sándor alapítvány 1903. évi jutalomdíját./

„Az Országos Erdészeti Egyesület igaz-gató választmánya 1903. évi december hó 19-én tartott ülésében a Horváth Sándor alapítvány 1903. évi jutalomdíját, 1000 (egyezer) koronát, amellyel az Országos Erdészeti Egyesület alapszabályainak 155. §-a szerint olyan tagjait jutalmazza, a kik-nek munkássága az erdőgazdaság gya-korlati, vagy tudományos művelése terén sikeresnek és hasznosnak találtatik, Méltóságodnak ítélte oda. Az Országos Erdé-szeti Egyesület ezzel hálájának és elismerésének ad kifejezést Méltóságod ország-szerte ismert és méltányolt érdemeiért a melyeket az 1879. évi XXXI. T. cz.-ben foglalt erdőtörvény megalkotása és vég-rehajtása, a hazai erdőzet magyarrá téte-le és felvirágoztatása, nemkülönb az Országos Erdészeti Egyesület gyarapítása és ügyeinek intézése körül szerzett.”

(Megjegyzés: Bedő Albert a jutalom-díjat a Wagner Károly nevét viselő jóté-kony alapítványnak adományozta, hogy az „nyomort enyhítő nemes hivatásának minél hathatósabban megfeleljen”.)

Az Erdő 1954. évfolyama

1-2. szám, március

Szerkesztőbizottsági felbívás (49.p.)

„A mezőgazdasági termelés fejlesztéséről szóló párt- és kormányhatározat gyakorlati végrehajtása számos helyi problémát fog felvetni erdőgazdaságaink és a mezőgazdaság között. Ezek különös helyi megoldásának ismerete lényegesen segítheti olvasóink munkáját és nagymér-tékben hozzájárulhat a határozat minél teljesebb mértékű végrehajtásához. Kér-jük ezért erdőgazdasági dolgozóinkat, hogy közöljék velünk a helyileg fel-vetődött különleges kérdéseket és azt, hogy ezeket milyen elgondolások alap-ján, egyénileg hogyan oldották meg, mi-lyen különleges segítséget biztosítottak a mezőgazdasági termelés fejlesztéséhez.”

(Megjegyzés: a cikkben szereplő ha-tározat új szakaszt nyitott meg a fásítás fejlesztése számára, mert rámutatott ar-ra, hogy a fásítás a nem nélkülözhető helyi fatermelő bázis megtermelése mellett szoros része a mezőgazdaság fejlesztésének Ez a határozat tette tö-megmozgalommá a Fák Hetét.)

A kordokumentumokat kifűrkészte, válogatta és lejegyezte:

Riedl Gyula és dr. Sárvári János

Az élhető városi környezetről

Egész számot szentel a Naturopa c. ter-mészetvédelmi folyóirat (2003. 100.sz.) a címben jelölt témának. Európában az elmúlt évtizedekben a lakosság 2/3-ad része vált városlakóvá, ugyanakkor a városok az összes földterület 1 %-át foglalják el. A számok jelzik, hogy az egyes ember számára egyre nehezebben élhető környezet van kialakuló-ban. Jelzi ezt a fejletlen infrastruktúra, a szennyezett levegő és víz, a talaj és élelmiszerek szennyezettsége stb. Eu-rópa sok városában hiányoznak a gon-dosan kimunkált városi és környezeti tervek, ezáltal növekszik az épített és természeti környezet veszélyeztetettsé-ge is. Ideje tehát a tartamos és fenntart-ható városi környezettel is foglalkoz-nunk. A Európa Tanács a bajok orvos-lására chartát készül kiadni és ebben összefoglalni a jövőre is figyelő egé-szésgesebb környezet megteremtését cél-zó javaslatait.

Az elmondottak hangsúlyozzák az erdészek szakmai és felvilágosító mun-kájának fontosságát.

Ref.: **Dr. Szodfridt István**

Európai erdészeti tájfutók Egerben

2004. június 28. és július 3. között, Németh Imre földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter fővédnöksége alatt került megrendezésre Szilvásváradon és Egerben a 11. Európai Erdészeti Tájfutóverseny. A 12 országot képviselő 270 résztvevő színvonalas rendezvényen vehetett részt. A most már hagyományosnak nevezhető verseny története során Magyarország másodszor volt a verseny házigazdája. Hazánkban ez volt a harmadik európai léptékű erdész sportesemény: 1993-ban Galyatetőn rendeztük 475 résztvevővel a 25-ödik Európai Erdészeti Sífutó Versenyt, 1998-ban Bugacon 340 résztvevővel az 5-ödik Európai Erdészeti Tájfutó Versenyt.

Az idei rendezvény időpontja sajnálatosan egybeesett az OEE Vándorgyűlés időpontjával, így a hazai szakmai közönség és az erdészeti ágazat vezetőinek érdeklődése kisebb volt az elvárhatónál.

Az EFOL svéd, lett és magyar kezdeményezésre jött létre 1993-ban. A versenyt a tagországok által választott nemzetközi bizottság irányítja és felügyeli. A Bizottság elnöke *Leif Strömquist* (Svédország), tagjai: Juraj Prekop (Szlovák Köztársaság), Martins Gaigals (Lettország) és Gerely Ferenc (Magyarország). A verseny szervezeti háttérét 2003 óta a Svédországban bejegyzett EFOL Egyesület adja. Az EFOL a Közgyűlés által elfogadott alapszabály szerint működik, az anyagi háttér szponzorok biztosítják. A versenyen a Nemzetközi Tájfutó Szövetség szabályai érvényesek.

Az EFOL célja nemcsak a versenyzés, hanem inkább az európai erdészek azonos érdeklődésű csapatának összekovácsolása. Az alapszabály szerint az egy hétig tartó rendezvények azonos menetrendet követnek, a versenynapok között szakmai tanulmányutak, eszmecsere és kulturális programok nyújtanak információt és erősítik az erdészbarátságot. Mivel a tájfutás az a sport, amelyik legjobban kötődik az erdőhöz, fontos, hogy az erdőtulajdonosok és érdekelők tisztában legyenek a sportág lényegével, és a tájfutók társadalmát megnyerjék szövetségesüknek. A tájfutás nagyon jó és szimpatikus reklámhordozója az erdészeti ügyeknek. Ezt felismerve már néhány cég (pl. Északerdő Rt, Mecseki Erdészeti Rt, Nyírerdő Rt, Zalaerdő Rt.) együttműködően támogatja a tájfutókat. Az együttműködéssel ugyanakkor

A verseny szellemének fővédnöke Dobó István

meg lehet előzni bizonyos összeütközéseket is. Így van ez szinte valamennyi európai országban. Az erdőterület egy kis részének esetenkénti igénybevétele szinte semmilyen tartós terhelést nem jelent (talán a vadállomány esetleges zavarását lehet megemlíteni), összehasonlítva pl. a közelítés okozta következményekkel.

Az idei verseny házigazdája az Egererdő Rt. volt. Az erdészek és természetvédők példamutató együttműködésének köszönhetően a rendezés kiemelkedően magas színvonalú volt. A rendezőbizottság elnöke *Urbán Imre* volt (ÁESZ Egri Igazgatóság). A munka oroszlánrészét *Vajda Zoltán* (ÁESZ Egri Igazgatóság) vállalta magára és ugyancsak éjt nappallá téve dolgozott *Szabó András* (Egererdő Rt.). Magát a versenyt az Egri Spartacus S.E. rendezte meg profi módon. Külön ki kell emelni *Cser Borbálának* és a Kecskemétről érkezett *Spiegel* és *Koczka* család ifjainak áldozatkész munkáját a versenyirodán, valamint a Szilvásvárad Erdészeti dolgozóinak támogató segítségét.

Az első versenyszám a parkfutás szerdán, Eger belvárosában és az Érsekertben volt. A futóknak a városi környezetben elrejtett pontokat kellett minél gyorsabban megtalálniuk a járőrelők nagy csodálkozásától kísérve. Ennek a versenyszámnak hagyományai vannak, tavaly Bialystok, azt megelőzően Olomouc és Rozsnyó városában volt hasonló verseny. A parkfutást követően méltó környezetben, Eger főterén, a Dobó István téren került sor

az ünnepélyes megnyitóra és a parkfutás eredményhirdetésére. Az ünnepségre a 12 ország csapata nem kis sikert aratva, csinos mazsorettek kíséretében, zeneszó mellett vonult fel.

A csütörtöki klasszikus egyéni verseny színhelye a Bükk-fennsík, Olaszkapu térségében volt. A Bükki Nemzeti Parkkal egyeztetett pálya sziklás-köves terepe erősen igénybe vette a résztvevőket. A magyar versenyzők várakozáson felül jól szerepeltek, ezt több első hely is bizonyítja. Az eredmények közül kiemelkedik *Vajda Kolos* (NYME) teljesítménye, aki a legerősebb kategóriában nemzetközileg is jegyzett nevek előtt végzett az élen. Külön meg kell említeni *Lars Öberget* és feleségét *Marta* asszonyt, akik a versenyen a legidősebb korosztályt (70 év felett) képviselik. Este a szilvásvárad lovas stadionban megtartott ünnepélyes eredményhirdetést közös vacsora és zenei program követte.

A pénteki pihenőnap volt a szakmai kirándulások napja. A résztvevők megismerhették Eger, a Mátra, a Tisza-tó, az Aggteleki-karszt, és a Bükk-fennsík érdekességeit, az állami és magánerdőgazdálkodók, a természetvédők munkáját. A programokból természetesen nem maradtak ki a pinclátogatások sem.

Szombaton ugyancsak a Bükk-fennsík került sor a váltóversenyekre, ahol kereken 70 nemzeti, és esetenként vegyes csapat küzdött a nehéz terepen. A magyarok itt is szépen szerepeltek. Az eredményhirdetést követően *Leif*

Vajda Kolos (jobbról) és a svéd csapat

Strömquist, az EFOL Nemzetközi Bizottságának elnöke bezárta a versenyt. Ezt követően Martins Gaigals, a következő verseny szervezője Lettország képviselőjében átvehette az EFOL zászlaját Urbán Imrétől.

Szeretnénk itt is köszönetet mondani a versenyt támogató védnököknek: Mészáros Tamásnak az ÁPV Rt. Igazgatósága elnökének, Cserépy Jánosnak az OEE elnökének, Duska Józsefnek a BNP igazgatójának, Kondor Istvánnak az ÁESZ Egri Igazgatósága igazgatójának és különösen Pallagi Lászlónak, a verseny házigazdájának, az Egererdő Rt. vezérigazgatójának. Ugyancsak köszönet mondunk valamennyi támogatónak, akik közül az ÁPV Rt., a STIHL és az M-real vállalta a legnagyobb részt a költségek fedezésében.

Magyar vonatkozású pontszerző eredmények (a részletes eredmények a www.efol.agria.hu honlapon tekinthetők meg):

Első nap, parkfutás, Eger

Hölgyek:

Varga Adél, Nagykanizsai Zalaerdő
Hrenkó Ivett, Poplar Kft., Eger
Cseresnyés Ágnes, Hazai vegyes
Vargáné Kocsis Katalin, Nagykanizsai Zalaerdő

Szalai Éva, Vadas Jenő Erdészeti Szakköz.

Cser Borbála, NyME

Spiegl Zsuzsanna, ÁESZ., Kecskemét
Gerely Piroska, Sylvacons Kft.

Urak:

Szalóki Gábor, Vadas Jenő Erdészeti Szakköz

Varga Zsombor, NKZ Nagykanizsai Zalaerdő

Fehérvári Zsolt, Salgótarjáni Dornyai Gabnai Zoltán, OMMI

Dávid Tamás, Vadas Jenő Erdészeti Szakköz.

Tóth Ádám, Vadas Jenő Erdészeti Szakköz.

Billege Dávid, Nagykanizsai Zalaerdő
Varga Zsolt, Nagykanizsai Zalaerdő
Hrenkó Viktor, Poplar Kft., Eger
Mészáros Bence, Nagykanizsai Zalaerdő

Pintyili Gergely, Északerdő Rt.

Vajda Kolos, NyME

Spiegel Máté, ÁESZ., Kecskemét

Erdélyi Gyula, Salgótarjáni Dornyai Egei Tamás, Hazai vegyes

Hrenkó László

Margittai Endre, ÁESZ., Szombathely
Urbán Imre, ÁESZ., Eger

Zentai József, HUFEZE, Pásztó

Melkes Antal, ÁESZ., Szombathely

Boros Zoltán, Poplar Kft., Eger

Gerely Ferenc, Sylvacons Kft.

Második nap, klasszikus táv, Bükk-fennsík

Hölgyek:

Varga Adél, Nagykanizsai Zalaerdő
Hrenkó Ivett, Poplar Kft Eger
Cseresnyés Ágnes, Hazai vegyes
Ferencziné Székely Adél, Szombathelyi Erdészeti R.

Cser Borbála, NyME

Spiegl Zsuzsanna, ÁESZ., Kecskemét
Gerely Piroska, Sylvacons Kft.

Urak:

Szalóki Gábor, Vadas Jenő Erdészeti Szakköz.

Fehérvári Zsolt, Salgótarjáni Dornyai Makói András, ÁESZ., Eger

Gabnai Zoltán, OMMI

Tóth Ádám, Vadas Jenő Erdészeti Szakköz.

Billege Dávid, Nagykanizsai Zalaerdő
Varga Zsolt, Nagykanizsai Zalaerdő

Pintyili Gergely Északerdő Rt.

Vajda Kolos, NyME

Erdélyi Gyula, Salgótarjáni Dornyai Fehérvári Péter, Salgótarjáni Dornyai Egei Tamás, Hazai vegyes
Dr. Mohácsy Tamás, Markaz Község Önkormányzata

Honfi Gábor, Poplar Kft., Eger
Margittai Endre, ÁESZ., Szombathely
Hrenkó László, Poplar Kft., Eger
Zentai József, HUFEZE, Pásztó
Spiegl János, ÁESZ., Kecskemét
Boros Zoltán, Poplar Kft., Eger
Rétfalvi Lajos, Jánosháza Sportkör

Váltófutás:

Hölgyek:

HUN-EST vegyes: Varga Adél,
Hrenkó Ivett, Lasma Freimane
Magyarország: Cser Borbála, Cseresnyés Ágnes, Vargáné Kocsis Katalin

Urak:

POL-HUN vegyes: Daniel Mikielski, Fehérvári Zsolt

Magyarország: Makói András, Szalóki Gábor

Magyarország: Vajda Kolos, Varga Zsolt, Tóth Ádám

Magyarország: Hrenkó Viktor, Varga József, Spiegel Máté

Magyarország: Erdélyi Gyula, dr. Mohácsy Tamás, Egei Tamás

Magyarország: Hrenkó László, Boros Zoltán, Honfi Gábor

NOR-HUN vegyes: Erik Haugen, Roar Kiaer, Szalóki Rezső

Nyílt:

Magyarország: Urbán Imre, Zagyi László

SVK-HUN vegyes: Juraj Prekop, Gerely Ferenc

NOR-HUN vegyes: Szántó Béla, Dagfinn Haget.

Kép és szöveg: Gerely Ferenc

Emlékmű Igmándy Zoltánnak

Varga Szabolcs emlékebeszédét tartja

A szobrok, az emlékművek nem ritkán megosztják a közvéleményt. Manapság már szinte divat arról hevült vitákat folytatni, hogy kinek kell, illetve kinek és miért nem szabad emlékművet, szobrot állítani. Önmagában is jó érzés azt tudni, hogy az erdészársadalom egyik utóbbi ilyen akciójára, Igmándy Zoltán emlékművének hajdúnánási avatására a vita, az egyet nem értés leg-halványabb árnyéka sem vetült. Aligha van ugyanis az utóbbi jónéhány évtizednek olyan erdész személyisége, aki nála egységesebb, vitán felül álló, ki-kezdhetetlen megbecsülést, tiszteletet vívott ki életében.

Kovács György fertőhomoki szobrászművész egyöntetű elismerést kiváltó alkotását méltó helyen, Igmándy Zoltán egykori iskolája mellett, a hajdúnánási Kőrösi Csoma Sándor Gimnázium emlékparkjában, évszázados tölgyfa alatt, 2004. június 2-án avatták fel. A szépszámú tisztelgő mellett jelen volt *felesége, Klára asszony, valamint két fia, Péter és György is.*

A Nyugat-Magyarországi Egyetem nevében *Faragó Sándor* rektor, az Erdő- és Faanyagvédelmi Intézet nevében *Varga Szabolcs* intézetigazgató, az egykori diákok nevében pedig e sorok írója tartott megemlékezést. Mindhármunknak könnyű dolga volt (csupán az elfogódottságon kellett úrrá lenni), hiszen egy olyan életútra, egy olyan személyiségre emlékezhettünk, akivel kapcsolatban nemigen kell keservesen

keresgélni, hogy mit is mondhatna róla az ember...

Az avatás tanulságos színfoltja volt professzorunk édesapjára *dr. Igmándy József*, hajdúnánási gimnáziumi tanárra való emlékezés, melyet *Debreczeni Imréné*, a gimnázium igazgatónöje tartott. Tanári hivatása mellett elismert bryológus (mohakutató) volt, de néprajzi munkássága is felbecsülhetetlen értékű. A háború elől való kényszerű menekülés során egy rövid ideig Sopronban, Fehér Dániel tanszékén is dolgozott. Cserkészparancsnok lévén a kommunista hatalomátvétel után letartóztatás és internálás jutott osztályrészéül. A meghurcoltatások nyilvánvalóan hozzájárultak ahhoz, hogy egészsége megromlott, és 53 éves korában, 1950-ben elhunyt. Az édesapa életútjának rövid vázlata is segít értelmezni Igmándy Zoltán történelem és néprajz iránti fogékonyságát, valamint azt a természet-tudományos igényességet, ami szakmánk művelői számára sokáig példaeértékű lehet.

A megemlékezéseket követően a jó barát, az évfolyam- és szobatárs, *Herpay Imre* professzor leplezte le az emlékművet. A vörös márványon lévő kör alakú domborművön Igmándy professzor éppen egy gombát vizsgál nagyítója segítségével – gyakori és őt jól jellemző életkép.

Az emlékmű felavatása után Klára asszony kért szót, és meleg hangon nyilvánított köszönetet mindazoknak,

akik lehetővé tették, hogy az emlékmű elkészülhessen, illetve azoknak, akik közreműködésükkel, jelenlétükkel emelték a nap egyébként is nagyszerű hangulatát.

Feltétlenül említést és köszönetet érdemelnek azok a szervezetek, amelyek az emlékmű elkészültét adományaikkal lehetővé tették: Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság, Bükki Nemzeti Park Igazgatóság, Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Fertő-Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Kht., Kelet-Magyarországi Természet és Környezetvédelmi Alapítvány, Kőrös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság, Nyírerdő Rt., Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság.

A megjelentek jelentős része kora délután átautózott Hortobágyra, ahol a Hortobágyi Kht. Pusztai Állatparkjában rövid bemutató, illetve baráti hangulatú, kötetlen emlékidézés zajlott. Ez utóbbi során a családtagok, közvetlen munkatársak, egykori hallgatók idéztek fel Igmándy Zoltánnal kapcsolatos történeteket. Meggyőződésem, hogy az ott elhangzottakat változtatás nélkül egy kis kötetben meg lehetne (és meg is kellene) jelentetni. A napot a Hortobágyi Csárdában elköltött estebéd zárta.

A rendezvény előkészítője és az egész nap házigazdája *Gencsi Zoltán* erdőmérnök volt, aki a tőle megszokott színvonalon és eleganciával bonyolította le a programot.

Olyan nap volt, amit maga Igmándy Zoltán is élvezett volna. Eltekintve attól, hogy közismert szerénysége és visszafogottsága nyilván tiltakozott volna az emlékműnek még a gondolata ellen is...

Legvégül, de nem utolsósorban, néven kell neveznem *Kárpáti Lászlót* (még akkor is, ha ezért morogni fog rám), aki az emlékmű létrejöttében meghatározó szerepet játszott. Ő az, aki az ötletet felvetette és az ötlet megvalósítását keresztül is vitte.

A lélekemelő nap számomra fontos üzenete a következő. Szakmánknak és az országnak is szüksége van olyan személyekre, akik életükben rászolgálnak arra, hogy később szobrot, emlékművet állítsanak nekik. És szükség van olyanokra is, akik méltó emléket állítanak nekik...

Kép és szöveg: **Csóka György**

Sir David Attenborough és a magyarországi erdész-internet

David Attenborough munkásságát aligha kell bemutatni az Erdészeti Lapok olvasóinak. Könyvei és filmjei a természettudományos és néprajzi ismeretterjesztés egészen új stílusát vezették be a köztudatba. Sir David (munkásságának elismeréseként II: Erzsébet 1985-ben ütötte lovaggá) 79 éves korában is jó egészséggel él és aktívan munkálkodik. Jelenleg éppen egy rovarokról szóló filmsorozaton dolgozik. Ennek munkálatai kapcsán, június első felében töltött egy hetet Magyarországon. A filmezés első számú célja a kérészrajzás, vagy tisztavirágzás megörökítése volt. Ezen túl boglárkalepek, illetve hangyák sajátos kapcsolatát is filmre vették. A látogatás harmadik célja a *Dryocosmus cerripbilus* nevű gubacsdarázs gubacsának filmezése volt. A faj gubacsa kizárólag cser rügyein fordul elő. A gubacs területén magas cukortartalmú mézharmatot választ ki, mellyel hangyákat csalogat magához. A mézharmatot fogyasztó hangyák cserében védik a gubacsot és minden rovar elűzi róla. Többek között azokat a parazitoidokat is, melyek lárvái a gubacsdarázs lárváin élőködnének. Ez utóbbi téma kapcsán volt módom munkájukhoz kapcsolódni, illetve személyesen találkozni David Attenborough-val, aki pontosan olyan, mint amilyennek filmjein látszik. Nyílt, érdeklődő, közvetlen és barátságos. Mint ahogyan a filmezés után kiderült, szívesen megissza a jó magyar vörösbort is.

A személyes találkozás élményén túl a filmezés két fontos tanulsággal is szol-

gált számomra. Az egyik az, hogy kicsiny országunkban is van még bőven megőrzendő természeti csoda. Olyan, amit a világ minden táját bejárt David Attenborough is érdemesnek tart arra, hogy filmsorozatában szerepeltessen. Hát jól vigyázzunk rájuk!

A másik – mely az általam erdész-internetnek nevezett jelenség hatékonyságával kapcsolatos – némileg hosszabb magyarázatot igényel. A filmezést megelőző napon Rezi határában ténykedtünk, amikor kiderült hogy szükségünk lenne egy legalább 3 m-es, kétágú létrára. Kis híján elindultunk, hogy más lehetőség híján Keszthelyen vásároljunk egyet. De hogyan szállítsuk, hiszen a kocsin nincs tetőcsomagtartó? Elhatároztam, hogy vásárlás helyett csatlakozni fogok az „erdész-internetre”. Ennek első lépéseként végiggondoltam, hogy van-e ismerősöm a közelben? Eszembe jutott, hogy Horváth Iván barátom Gyenesdiáson lakik. Csakhogy az ő telefonszámát nem tudtam. Egy telefon Kecskemétre Szabó Gábornak, aki SMS-ben elküldte Iván telefonszámát. Egy hívás Ivánnak, akinek ugyan nincs ilyen létrája, de megígéri, hogy szerez. A hívás után 47 perccel jelenik meg a tett színhelyén a nélkülözhetetlen létrával. A 47 percben még az is belefért, hogy egy kicsit eltévedjen...

Másnap reggel éppen Sümeg belvárosán autóztunk át, amikor a film producere felhívott, hogy az eredeti tervektől

eltérően Land Rover-ük még sem tud ma Rezibe jönni. Ez annyiban jelent problémát, hogy ennek a tetején, illetve motorházán állva csodálta volna meg David Attenborough a mi gyönyörű gubacsunkat. „Talán a minket kísérő Peer Laci Mitsubishi pickup-ja is megfelelne, már ha vastag pallóból állványt tudnánk barkácsolni a platójára” – merült fel bennem a gondolat. Index jobbra, megállás Sümeg közepén, rövid eszmecsere, majd egy egykurta hívás Laci éppen lemerülni készülő telefonjáról. Innen számítva 17 percen belül jelent meg egy segítőkész sümegi fűrészsüzem tulajdonos, aki újabb 20 perc elteltével megfelelő mennyiségű és vastagságú, méretre vágott pallóval látott el minket. Sir David ezeken a pallókon szemlélte a filmezendő gubacsot, és kóstolta meg a rá jellemző természetességgel a gubacson lévő mézharmatot. E két kis epizód tanulsága számomra meglehetősen egyértelmű. Nevezetesen az, hogy az erdész-internet, az emberi, baráti kapcsolatok, a segítőkészség, a szakmán belüli összetartás sokkal többet ér, mint a számítógépes Internet. Mondom ezt annak ellenére, hogy az utóbbit is rendszeresen, szívesen és meglelégedéssel használom.

Amikor később elmeséltük Attenborough-nak az erdész-internet fentebb vázolt működését, jót nevetett, és elismerő szavak mellett mondott köszönetet: Thanks for your kind help! Long life and happiness hungarian foresters! Köszönet a szíves segítségért! Hosszú élet és boldogságot magyar erdészek!

Kép és szöveg: Csóka György

Az Erdőművelési Szakosztály tanulmányútja Csehországban

2004. május 27-29. között az OEE Erdőművelési Szakosztálya szervezésében 44 fő vett részt a csehországi Krtynében a brnoi Mendel Mezőgazdasági és Erdészeti Egyetem Masaryk Tanulmányi Erdőgazdaság területén tartott tanulmányúton. Ezt a 10 406 hektáron tevékenykedő gazdaságot 1923-ban hozták létre, először csak az erdőmérnök-hallgatók, később az erdő-és faiparimérnök-hallgatók gyakorlati oktatásának támogatására, s azóta is folyamatosan ezt a célt szolgálja. Emellett sokféle tevékenységgel teszik gazdaságossá működésüket (LKT csuklós közelítő traktorok fejlesztése, LARIX kötélpályák fejlesztése és gyártása, TPF erdőművelő adapterek fejlesztése és gyártása, csemete termelés értékesítésre, faipari termékek gyártása, benzinkút üzemeltetése stb.).

Megérkezésünkkor *Pavla Smardová* kolléganő segítségével csodáltuk meg Brno (Brünn) néhány nevezetességét: kapucinusok kriptája, Szent Jakab székesegyház, Spilberg vára, történelmi sörözők.

Vendéglátásunkat *Pavel Mauer*, a gazdaság igazgatóhelyettese szervezte. Nemcsak igényes szakmai programunkat biztosította, de gazdag információval látott el bennünket (térkép, a gazdaság tevékenységét ismertető kiadvány, magas szintű szakvezetés). *Jiri Tublár* a bükkgazdálkodást tudományos igényességgel mutatta be száralóvágás középidejében lévő és törzskiválasztó gyéritési korú állományokban. Bükköseikben 80-100 éves kor körül indul az első bontás. Az átlagos felújítási időszak 40 év, elsőként csak a böhöncös egyedeket termelik ki. Az álgesztetés nagy gond, a legkorábbi végvágás 110 év körül történik. Elsőként a további fenntartásra alkalmatlan egyedeket veszik ki, majd bővítik a hálózatot. A későbbiekben a kis csoportokban megjelenő újulat feletti bontásokat keskeny pásztákká alakítják (pásztás száraló-vágás). Így kezdetben csupán 10 méter széles pászták nyílnak az állományban. Az újulat úgy lesz jó minőségű, hogy a fényt nagyon óvatosan engedik az állományba. A fiatalosokban, sűrűségekben 20-25 méterenként ápolóövsvényt vágnak, s az ápolások során a kimagasló, böhöncösödésre hajlamos egyedeket előszeretettel veszik ki a későbbi egyenletes, jó adottságú állomány létrehozása érdekében. A térbeli rend kialakításában nem az égtájakhoz igazodnak, hanem a terepalakulatok töltenek be döntő szere-

Csoportkép az arboretumban

pet. A zárványként fennmaradó sapkák és a hagyásfák nem jellemzőek. A nehezen felújuló foltokba vörösfenyő-csemetét ültetnek, amelynek helyességét a természetvédelmi szakemberek náluk is vitatják.

A megtekintett törzskiválasztó gyéritési korú bükkállományban a belenyúlás célja a minőségi törzsek kiválasztása. A gyérités után is kétszintű marad az állomány. Az alsó szint feladata az árnyalás, valamint a felső szinthez tartalék állomány képzése.

Elegyetlen lucfenyves és lucos-bükkös megtekintése után lucfenyő-jegenyefenyő száralóerdőt tanulmányoztunk, melyben az elegyarány LF 40 %, JF 30 %, B 30 % volt. Összesen 160 hektár száraló jellegű erdővel rendelkeznek, ebből hetven hektár már erősen tagolt, megjelenésében is jól megközelíti a száralóerdőt. Nem ideálisak a száraláshoz a feltételek, mivel kevés a csapadék (<600 mm), az ideális 1000 mm feletti lenne. Hatvan éve száalnak már, harminc éve mérik a 8 cm feletti összes fatérfogatot. *Itt bangzott el az a gondolat: hogy minden erdésznek kellene egy kis száraló erdő a természethez való visszataláláshoz.* Korábban a növedék 10 m³/ha volt, az utolsó, 2003-as adatok szerint most visszaesett 7 m³/ha-ra. Az alsó szint 1-60 éves, a felső 130, a kettő közötti korosztály hiányzik. A fenyőújulat jó minőségű, a bükk viszont kevésbé, elágazó, böhöncösödő. A lombfajok esetében (bükk, tölgy) a csoportos száalás a megfelelő módszer, mivel sokkal jobb minőségű egyedeket eredményez

A mérések tapasztalata, hogy folyama-

tosan termelni kell, mert különben visszaesik a növedék. Tízévente térnek vissza és kitermelik a növedéket, amely 70-80 m³/10 év. Rövid választékban termelnek, 50 méterenként kijelölt közelítő nyomokon viszik ki a faanyagot az erdőből. A közelítés módszere: LKT-val, csörlővel vonszolva. A termelés során a felső szintből a nagy fákat veszik ki és a beteg sérült fákat. Az ápolás során a sérült fák, újulat visszavágása, bükk-böhöncök kivétele történik meg. A jegenyefenyő-újulatot a vad ellen védeni kell.

Ezután kötélpályás termelés utáni erdőképet tekintettünk meg. Háromféle kötélpályával rendelkeznek, ezeket fejlesztik is és gyártják is. Eredményes, újulat-kímélő közelítési mód, de nagyon drága. Az állam dotálja a kötélpályás termelés költségeit: 2,5 EUR/m³ mértékben, az összköltség 15-20 EUR/m³.

Egyéb fontos tudnivalók:

A fakitermelést, fakereskedelmet az állami erdőgazdaságok nagy részében az erdőkezelőtől elkülönülten másik részvénytársaság végzi. Ez a tevékenység a Tanulmányi Erdőgazdaságnál egy kézben van. A tarvágás kiterjedése legfeljebb egy hektár lehet, a természetes felújítóvágás végvágására nincs területi korlát. Csehország jól működő pályázatos támogatási rendszerrel rendelkezik. Az erdősítések befejezési határideje egységesen hét év. Járulék-befizetési kötelezettség nincs. Csak ötven hektár feletti erdőgazdálkodónak kell üzemtervet készíttetnie. Az erdőszeti hatóság elsősorban a támogatott

munkákat ellenőrzi. A természetes felújítások után olyan mértékű állami támogatást kapnak, amely nagyrészt fedezi a költségeket.

Az eredményes erdőgazdálkodás (erdőfelújítás) titka

Saját kézben van a vadászati jog. Kerítést nem kell építeni, szükség esetén egyéni védelmet alkalmaznak. A vadgazdálkodásban hét év alatt radikális vadlétszámcsökkenést hajtottak végre.

A tízezer hektáros vadászterületen körülbelül 40 db szarvas, 60 db őz és 300 db muflon él, utóbbi okozza a legnagyobb gondot. Jelentős a vaddisznó-

állomány. Az éves kilövés: 20 szarvas, 30 őz, 45 muflon, 400-500 db vaddisznó. Fácánkerttel és vadaskerttel is rendelkeznek. A vadászati tevékenységet nem értékesítik, hanem reprezentációra és lobbitevékenységre használják fel a vadászati lehetőséget. A túlszaporodott vaddisznóállomány miatt a személyzet hente két alkalommal kötelező vaddisznó-vadászatot tart.

Erdei közjölét

Példamutató módon segíti a Tanulmányi Erdőgazdaság a szomszédos nagyváros, Brünn rekreációs igényeit, igazi „városi erdőként” működteti a gondjaira bízott erdőket. Erdei emlékhelyekkel (több

mint hetven van belőlük), séta- és turistautakkal berendezettek. A Krtiny arborétumukban minden északabbra lakó ember törekvése szerint nagy igyekezettel telepítik és gondozzák a délebbi, melegkedvelő növényeket. Az egyik itteni erdész emlékművön más nagy, erdőművelők társaságában Róth Gyula professzor magyarul írt mondatát is olvashatjuk: „Az erdő zúgása örök, mint a tenger morajlása”

Utazásunkat a helyi vendéglátók kedvessége mellett *Boda Zoltán* kolléga (Pilis Parkerdő Rt. Budapesti Erdészeti) gondos előkészítő munkája és tolmácsolása segítette.

Bakó Csaba, Bús Mária

Visszaemlékezés

Az 1956-os forradalom leverését követően kerültem Franciaországba. Mint praktizáló erdőmérnök, 1967 végén tértem vissza az anyaországba egy hétéves szaharai kiküldetés után. Sivatagi kísérleti fásítást végeztem, melynek tapasztalata után először a francia Erdészeti Kísérleti Központba kerültem, ahol kineveztek Avignonba a helyi kísérleti állomás vezetőjének. Itt született meg a gondolat a közös magyar-francia erdészeti kapcsolatok valóra váltásáról, hogy kölcsönösen tanulmányozhassuk egymás országainak erdeit, termőhelyi adottságait, az elért eredményeket és a lehetséges perspektívát. Visszaemlékezésemben csak a francia fogadókészséget és tanulmányutakat sorolom.

Az 1989-es rendszerváltozás előtt csak ritkán érkezett néhány erdész az oktatás és a kutatás vonaláról, ha jól emlékszem, mindösszesen nyolcan voltak. A 90-es évek után megindult a magyar erdészek látogatásának dandárja, és az idők folyamán több mint félszáz kolléga érkezett a francia erdők tanulmányozására. A legnépesebb delegáció Kecskemétről jött, mintegy tizenhét fővel, a KEFAG Rt. vezérigazgatójának vezetésével. De járt kint az Erdészeti Hivatal vezetője, az Országos Erdészeti Egyesület akkori főtitkára, az Erdészeti Lapok főszerkesztője, az ÁPV Rt. erdészeti portfóliójának vezetője, az Egererdő Rt. jogelődjének vezérigazgatója, a Soproni Egyetem oktatói és hallgatói közül jó néhányan, az ERTI budapesti központjából és sárvári kirendeltségéből is szép számmal szerepelnek a listán. De itt kell megemlítenem a HM Kaszói Erdőgazdaságának egy csoport-

ját, FVM főelőadót, a Veszprémi Erdőfelügyelőség akkori vezetőjét, a Szeniorok Tanácsának elnökét az Erdészeti Egyesület keretében, valamint a Magánerdő-tulajdonosok küldöttjét.

A nagy-nagy szeretettel és alaposággal szervezett tanulmányutak jelentős része Provence-ban zajlott le, de elmentünk a Pireneusokba, a Feketehegységbe, a Francia-középhegység alsó részébe is. Bejártuk a francia erdők nagy részét a párizsi medencétől a Jura és Vogéz hegyeken, az Alpokon keresztül egészen Marseilles-ig. Provence tartományban különösen a Mont-Ventoux hatalmas, 2000 méter magas hegy-ségén tanulmányoztuk a cédruserdősítéseket, a kopárok fásítását. A központi téma mindenhol az atlaszcédrus sikeres telepítése volt, melyet követett a szarvasgomba – mint jövedelemforrás – jelentősége. A Rhône folyó vidékén a faanyagát tekintve értéktelen, hatalmas

kiterjedésű, örökzöld tölgyesek átalakítását cédrusültetvényekké. Gazdasági szempontból a cédruserdősítések minden várakozást felülmúltak. Ezt jól mutatja, hogy Dél-Franciaországban több mint 30 000 hektár cédruserdősítés zöldell.

A magyar kollégákkal eltöltött napok vidám hangulata, komoly szakmaisága, az otthon üzenete ma is sokszor felelevenedik emlékeimben. Most is – túl egy súlyos műtéten, és a vele járó sugár- és gyógyszeres kezelésektől legyengülten – ezek a gondolatok és emlékek vidítanak.

Kertemben egy háromszáz éves olajfa alatt pihenek, ahonnan az egyik oldalon a kék tengerre, a másik oldalon a Nizza város fölött magasodó hegyekre és az azt borító erdőkre látok. Fülemben csengenek a soproni diáknóták, és csak most tudom igazán, hogy „szép idő volt, jó idő volt, kár, hogy elmúlt, jaj, de kár.”

Dr. Tóth János

nyugalmazott erdészeti kutató,
Nizza, Dél-Franciaország

A fekete nyár (*Populus nigra* L.) csemetenevelése

Virágzás, termésérés és begyűjtés

A fekete nyár kétlaki, váltivarú. A kövér, laza szerkezetű, csüngő, porzós barkák 4-6 cm hosszúak, a kifejlett termős füzérek hossza pedig elérheti a 8-15 cm-t is. Termése két kopáccsal nyíló tok. A mag világosszürke, 1,5-2 mm, pelyhe hófehér (GENCSI-VANCSURA, 1992; CSAPODY et al., 1966.).

Március-április hónapban virágzik, a kilombosodás előtt. A termés május végén, június elején már érett. A gyűjtésére nagyon gondosan kell felkészülni, mert az érett tokok egy hirtelen beköszöntő, száraz, szeles időjárásban néhány óra leforgása alatt felnyílhatnak és a szél azonnal kirepíti a magot.

A feketenyár-mag gyűjtése a gyakorlatban többnyire döntött fáról történik. Helyesebb lenne a füzéreket létráról, nyeles ollóval levágni, mert így a magforrás nem semmisül meg! A termős füzérek közvetlenül a tokok felnyílása előtt szedik le és ládában tárolva a lehető leggyorsabban beszállítják a feldolgozó helyre.

Könnyen hibridizálódik a különböző euramerikai nyár klónokkal, ezért a nemes nyárok fokozott elterjedése óta fajtiszta fekete nyárat majdnem lehetetlen találni. Magyarországon a Növényi Génbank Tanács kezdeményezésére és az OMMI irányításával folyik a fekete nyár génmegőrzési programja. Európában egyedülálló fekete nyár géngyűjteménnyel rendelkezik BÉNYI Sándor (Fadd).

A mag kezelése

A begyűjtött füzérek jól szellőzőt, hűvös helyiségben, vékony rétegben szét kell teríteni, hogy a tokok megszikkadva kinyíljanak. A kinyílt tokokat olyan lyukméretű szitán dörzsölik át, amelyen a mag áthullik, a kopácsok viszont fennmaradnak. Az átdörzsölt magot a fehér pelyhektől kiszélelik. Ez rendkívül kellemetlen, egészségkárosító munka, mert a pelyhek nagyon könnyűek, tele van ve-

lük a tisztító helyiség levegője. Az itt dolgozó munkásoknak légzésvédő álarcot kell viselniük.

Történekm próbálkozások nyármagtisztító gép kialakítására is, de ezek közül egy sem terjedt el a gyakorlatban.

A kitisztított mag nedvességtartalma 30% körül van, ami elég sok ahhoz, hogy a vastag rétegben tárolt mag könnyen befulledjen. A magot ezért vékony rétegben ki kell teríteni és 14-15 % nedvességtartalomra ki kell szikkasztani. Általában a hazai gyakorlat az, hogy a tisztítás után azonnal elvetik a nyármagot. Ez elsősorban a fehér nyár, illetve a rezgő nyár magját jelenti. A fekete nyárat a magyar erdészeti csemetekerkek szinte kizárólag fásdugvánnyal szaporítják!

Éppen ezért feketenyár-maggal nem folytattunk kezelési kísérletet, de a hozzá nagyon hasonlító fehér nyár (*Populus alba* L.) maggal igen! A fehérnyár-magot tisztítás után szoba hőmérsékletű (20-22 °C), alacsony páratartalmú levegővel 8-10% víztartalomig kiszikkasztottuk, légmentesen lezárt edénybe töltöttük és -5 °C-os hűtőbe helyeztük. Az így kezelt mag csíráképeségét 1 év múlva is kiválóan megtartotta, a következő évi csemetekerki vetés során robbanásszerűen, 24 óra alatt kicsírázott (táblázat). Még hosszabb ideig tartó, sikeres fekete nyár magtárolást végzett MULLER – TEISSIER de CROS (1982), akik a 7-8% nedvességtartalmúra kiszikkasztott magot 4 °C-on, 18 mmHg vákuumban, több mint 60 hónapig tárolták. Az irodalomban több helyen is lehet találkozni a nyármag -10 - -20 °C-os, 10-36 hónapig tartó, sikeres tárolásával. A szélsőségek: folyékony nitrogénben, -196 °C-on, 6 napig tartó, károsodás mentes tárolás, illetve -18 °C-on, 156 hónapig tartó tárolás.

Ezek az adatok tehát azt mutatják, hogy a (fekete) nyármag az ortodox magvak csoportjába tartozik, és megfelelően kezelve jól tárolható. Érdemes és lehetséges tehát egy-egy jó termésű évben biztonságai tartalékot betárolni!

A csemetekerki vetés

Magról ma már szinte sohasem szaporítjuk a fekete nyárat, hanem a genetikailag ellenőrzött anyatelepekről gyűjtött dugványokkal történik a szaporítóanyag előállítás. Ha valaki mégis erre szánna el magát, akkor a fehér nyár magági csemetenevelését kell szem előtt tartania, ezért az alábbiakban azt ismertetem.

A vetés időpontja közvetlenül a maggyűjtés és tisztítás után, május végén – június elején van. A vetés történhet teljes vetéssel vagy sorosan. A soros vetéshez az 1-1,5 cm mély vetőbarázdát horonynyomó hengerrel készítik el. A mag kiszórása előtt ajánlatos a vetőágyást, illetve a sorokat beöntözni. Fontos, hogy az első 2-3 lomblevél megjelenéséig mindig nedves legyen a talaj, ezért rendszeresen öntözni kell. A csírázó nyárcsemete ún. szőrkoszorút fejleszt, amivel megkapaszkodik a talajban. Ha a túl erős öntözés a csemetét kimozdítja a helyéről, akkor kikapusztul!

A vetőbarázdába 1,5 cm³/fm magot szokás vetni, amiben általában 1500 db mag van. Az elvetett magot legfeljebb 2 mm vastagon, finom homokkal vagy tőzeggel takarják. A túl vastag takarás alól a csíra nem képes kibújni, ezért inkább takaratlanul maradjon a vetés egy része, mint hogy túl vastagon legyen betakarva.

Hazai viszonyok között gyakran előfordul, hogy a szabadföldi vetéseket egy-egy hirtelen lezúduló zápor kimossa. Ha ez az esemény még június elején megtörténik, akkor ajánlatos a nyármagot újra vetni. A kimosás ellen takarással vagy fólia alá történő vetéssel lehet védekezni. A takarás történhet szalmával vagy fátol föliával. Egyes csemetekerkekben 30-40 cm széles ágyásokba, teljes vetéssel vetik a fehérnyár-magot, az ágyást pedig a dinnyetermesztésből átvett, mini fóliaalagúttal takarják.

Egy év alatt mindig eléri a kiültethető méretet, sőt nem ritkán a 1,5-2,0 m szárhosszúságot is.

Dr. Barna Tamás

Szarmazási hely	A begyűjtés és a betárolás időpontja	Kezdeti csírázóképeség (%)	Csírázóképeség (%)	
			2002.	2003.
Harkakötöny	2001. május	56	35,5	22
Harkakötöny	2001. május	35	23,5	20
Kelebia	2002. május	29	—	24
Kelebia	2002. május	41,5	—	39

1. táblázat. Különböző fehér nyár magszarmazások csírázóképeségének változása a tárolás során (Tárolási körülmények: 8-10 % nedvességtartalom, -5 °C tárolási hőmérséklet, légmentesen lezárt edény)

Könyvismertetés

Mátyás Csaba – Víg Péter
/szerk./: Erdő és klíma. IV.
kötet NyME, Sopron, 2004.
1-328.o.

Ismeretesek azok a szakirodalmi és népszerűsítő irodalomban megjelent közlések, amelyek Földünk klímájának változásával kapcsolatosak. Ezek az erdőhöz is szorosan kötődnek. Egyrészt azért, mert a szilárd földfelület több mint felét különféle erdők borítják és a klíma mindenfajta változása hat ezek területi kiterjedésére, faji összetételére hozamára, ugyanakkor a civilizáció következményeként túlzottan megnövekedett légköri CO₂ lekötésének, hasznossá tételének egyik lehetőségét éppen a fás vegetáció adja. A két tényező kapcsolataival foglalkoznunk parancsoló szükség éppen napjainkban, amikor még vannak eszközeink az aggasztó jelenségek elhárításához. Ezért alapvető igény, hogy az erdő és klíma kapcsolatait jobban megismerjük, elmélyülten tanulmányozzuk. Ez a meggondolás sarkallja a szakterületen dolgozókat, hogy eredményeiket időről időre közlétegyék.

A két tényező kapcsolatának szentelt konferenciáknak már hagyománya alakult ki. Először Noszvajon (Eger közelében), később Sopronban, most pedig Debrecenben jöttek össze meteorológusok, erdészek, ökológusok és hozták magukkal legújabb kutatási eredményeiket. Ez utóbbi helyen tartott konferencia anyagát találjuk az itt bemutatott kötetben.

A mű hat nagyobb fejezetre tagolódik. Bevezetőben Mátyás Csaba mutatja be az erdészet és a klimatológia több évszázados kapcsolatát, majd az említett konferenciák történetét tekinti át a debreceni egyetem Meteorológiai Tanszékének tanára, Tar Károly. A klíma hosszú lejárati folyamat eredménye, ezért természetes, hogy a korábbi időszakok klimatikus sajátágaival is foglalkoznunk kell, erre építhetjük prognózisunkat a globális klímaváltozásról.

A következő fejezetben már az erdő felé közelítő ismeretekkel találkozhatunk, az erdő energia- és vízmérlegéről, a szárazság-stressz és növekedés összefüggéseiről olvashatunk. Itt kapnak helyet a soproni és mátrai erdők vízháztartására vonatkozó kutatások eddigi eredményei. Új elem a té-

makörben a klímaváltozások erdei károsításokkal, károsítókkal kapcsolatos összefüggései. A széles körű előadás-sorozatot olyan témák előadóinak munkái zárják, akik már a valószínűsíthető károk elhárításáról írnak, elsősorban az erdőművelés lehetőségeit mutatják be.

A fenti áttekintés után néhány fontos konkrét megállapítás bemutatása kívánkozna, ez azonban a szokásos könyvismertetés terjedelmi lehetőségeit meghaladja. Ehelyett a könyv beható tanulmányozásának szükségességére hívjuk fel a figyelmet. A gyakorlatban közvetlenül is használható, összesen 50 szerző által közreadott és angol nyelvű összefoglalókkal is kiegészített, igen szép kiállítású kötet odakívánczik mind a gyakorló, mind a tervező vagy kutató munkakörben foglalkoztatott kollégáink könyves-

polcára. Megvásárlási lehetőségeiről a Nyugat-magyarországi Egyetem soproni részlegénél dolgozó szerkesztőtől lehet érdeklődni.

Dr. hc. dr. Szodfridt István

* * *

Újabb piros füzet

A Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar Géptani Tanszéke újabb piros füzetet jelentetett meg, immár a 21.-et. A sorozatszerkesztő, dr. *Horváth Béla* egyetemi tanár ezúttal a Timberjack-Man típusú vékonyfakötegelő géppel ismerteti meg az olvasót. Az összefoglalóban olvashatjuk, hogy a gép „kiválóan megfelel a tisztítások teljes faanyagának a vágásterület szélén való kötegelésére, és a véghasználatokból teljesfás közelítéssel a terület szélén lévő feltáró úthoz eljuttatott és ott hurkákba összerendezett anyag kötegelésére.”

A nyárfa értéke egy negyedszázada csökken

A lábon álló nyárfa eladási ára az 1979-1980. évek áremelkedése óta folyó frankban ugyanaz maradt. Poitou-Charantes megyében (Franciaország közép-atlanti vidéke; az egyik legjelentősebb franciaországi nyárfatermesztő körzete: a fordító megjegyzése) 1979-ben az átlagos m³-enkénti eladási ár (a vastag faválasztékok arányában) 274 frank volt, 2003. őszén pedig 261 frank (= 40 Euro). Ha az inflációt is figyelembe vesszük, 24 év alatt a reálár több, mint a felével csökkent. A 2003. évi átlagos ár közel azonos az 1979-1999. időszak átlagával 2000-2002. időszak nem vehető vonatkoztatási alapul az 1999. decemberi viharkárok után bekövetkezett katasztrófális árcsökkenés miatt.)

Az árgyengülés különösen a két m³-nél nagyobb egvedeket érinti. Az ilyen fák 1978-79-ben előnyben részesültek a vásárlások 50%-ánál, a viharkárosítás előtt arányuk nem tett ki többet 30%-nál, 2003-ban néhány realizált eladásnál 19%-ra esett. Manapság tehát a nyárfatermesztőknek nem érdeke a nagyméretű faanyag előállítás. Mindamellett ez az áresés mérséklődhet rövid időn belül a viharkárok következményeként. Valójában 2010-ig előre-

látható a faipar ellátásában 60-70 %-os hiány a tárgyalt régióban (Poitou-Charantes); az 1999 előtti termelési színvonal 2020 előtt nem érhető el. Ami a régió kívüli faajánlatokat illeti, a szállítási költségek a régióbeli nyárfát favorizálják. Természetesen feltétel, hogy az ilyen rendeltetésű fákat már 20 évvel a kivágás előtt nyessék.

Ez a hipotézis mindennek ellenére függ a nemzetközi konkurenciától. Az indonéziai vagy a kínai rétegelt lemez importok 30%-kal olcsóbbak; a túlevelűek hámozása rétegelt lemez céljára, az okumé állandó konkurenciája, az exportot erősen sújtó euró, mind olyan tényező, amelyek korlátozzák a nyárfa árának újbóli emelkedését az eredeti szintre..

(Optimista megjegyzés: a nyárfatermesztők jövedelme nem csak a köbméter-gyarapodásoktól függ. Tudnivaló, hogy a hektáronkénti nyárfatermelékenység az utóbbi 20 év alatt csaknem megduplázódott)

(Brzno Jarny, Jean Marc Demené tanulmánya a Bois et Forêts 2004. évi 3. számában – Poitou-Charentes, CRPF).

Ref.: **Dr. Tóth Béla**

Kisalföldön a HM-csoport

Fotó: Greguss László Géza

Egyesületi csoportunk 2004. május 13-14-én tanulmányúton vett részt a Kisalföldi Erdőgazdaság Rt., illetve az OEE Győri Csoportjának vendéglátásában. A kétnapos rendezvény első napján a helyiek a természetvédelmi kollégákkal közösen fogadták csoportunkat a FHNP területén. Kölcsönös bemutatkozás után, tájékoztatást kaptunk az előttünk álló két nap részletes programjáról, majd a FHNP szakembere ismertette munkájukat, külön kiemelve példaértékű együttműködésüket a helyi erdőgazdaság dolgozóival. Mondandója alátámasztásaként egy vizes élőhely-rekonstrukciót tekinthettünk meg Bősárkányban, ahol a gyakorlatban láttuk érvényesülni az elhangzottakat, a rendkívü-

li vízimadár létszám meggyőzően bizonyította közös munkájuk eredményességét.

Ezt követően továbbutaztunk a KAEG Rt. Rábaközi Erdészetének göbösi ökoturisztikai centrumába, ahol *Kocsis László* erdészeti igazgató fogadott bennünket és rendkívül színes, mindenki számára lebilincselően élvezetes előadói stílusában ismertette az erdészet természeti adottságait, gazdálkodási tevékenységüket, közjóléti szolgáltatásaikat. A délután folyamán lehetőségünk volt az elhangzottak terepi megismerésére, lovaglásra, lovaskocsizásra illetve a vaddisznóskert bejárására.

A következő nap reggelén az

Erdőgazdaság Ravazdi Erdészetéhez látogattunk el, itt *Széphalmi László* erdészeti igazgató tájékoztatója alapján az előző erdészetétől merőben más gazdálkodási adottságok tárultak elénk. Az ismertetőt követően megtekintettük az értékes, erdészettörténeti és vadászati kuriózumokban gazdag erdészeti gyűjteményt. Betekintést nyertünk az Erdőgazdaság által tevékenyen támogatott erdei iskola működésébe. A napi programot a világörökség részét képező pannonhalmi főapátság tárlatvezetéssel egybekötött látogatása zárta.

A kétnapos tanulmányút alatt meggyőződhattunk a nem ritkán mostoha körülmények között dolgozó, erdőállományait valódi gazdaként kezelő szakemberek példás szakmai felkészültségéről, akik az egyre fokozódó társadalmi igényeknek eleget téve a közjóléti feladatoknak is nagy figyelmet szentelnek.

Minden résztvevő nevében ezúton mondunk köszönetet a kedves vendéglátóinknak, a KAEG Rt. szakembereinek a magas színvonalú szervezésért és vendéglátásért. Köszönjük *Magas László* vezérigazgató úrnak a mindnyájunkat megtisztelő jelenlétét, és – nem utolsósorban – *Kocsis Mibály* vezérigazgató-helyettes úrnak, a helyi csoport elnökének a tanulmányút előkészítésében, szervezésében és a sok szakmai információ átadásában kulcsszerepet vállaló nélkülözhetetlen tevékenységét!

Simon Sándor

Tájékoztató

Az Erdészcsillag Alapítvány 2004/2005. tanévre Erdészeti Ösztöndíj Pályázatot hirdetett három kategóriában:

- 1 fő egyetemi hallgató
- 1 fő szakközépiskolai tanuló
- 1 fő szakiskolai tanuló részére.

Összesen 8 pályázat érkezett be, melyből a:

- NyME Erdőmérnöki Kar (Sopron) 1 pályázatot
- Vadas Jenő Szakközépiskola (Mátrafüred) 1 pályázatot
- Kiss Ferenc Szakközépiskola (Szeged) 1 pályázatot
- Roth Gyula Gyak. Szakközépiskola (Sopron) 1 pályázatot
- Dráva Völgye Középiskola (Barcs) 3 pályázatot
- Bedő Albert Középiskola, Erdészeti Szakiskola. (Ásotthalom) 1 pályázatot küldött.

A beérkezett értékes pályázatokat az Erdészcsillag Alapítvány Kuratóriuma 2004. augusztus 17-i ülésén értékelte és az alábbi döntést hozta:

egyetemi hallgató kategóriában	Barkóczi Zsolt (Sopron)
szakközépiskolai tanuló kategóriában	Városi Kristóf (Barcs)
szakiskolai tanuló kategóriában	Herczeg László (Ásotthalom) részesült ösztöndíjban.

Az ösztöndíjra jogosító okirat ünnepélyes keretek között, az érintett iskola tanévnyitóján kerül átadásra.

Gémesi József
az Erdészcsillag Alapítvány
Kuratóriumának elnöke

Király Lajos erdőmérnökre emlékezem

Király Lajos erdőmérnök idén lenne 110 éves! Selmecbányán 1894-ben született. Édesapja az evangélikus magyar gimnázium igazgatója volt. „Lajos bácsi” (a mi generációnknak csak bácsi) 1912 őszén iratkozott be a Főiskola Erdőmérnöki Karára. Endre bátyja akkor már másodéves kohómérnök-hallgató volt. Édesapjuk kezdeményezésére a sí-sportolást kedvelték és az Alacsony-Tátrában sikeresen gyakorolták. Életük későbbi alakulására ez jelentős befolyással volt. Az első nyári szakmai gyakorlatra 1914 nyarán Erdélyben, Hunyad vármegyében, a szászsebesi állami erdőigazgatóságnál került sor, a Sebes-folyó völgyében. Ez a háborús mozgósítás idején történt.

1914 szeptemberében katonai újonckiképzésre mindkettőjüket Léván sorozták. Innen Mariazellbe kerültek katonai síoktató tanfolyamra. A kiképzésből visszatérve, Esztergomból a menetzászlóaljjal 1915 februárjában Bandi bátyjával együtt az orosz harctérre, az Ungfolyóval átellenben, a galíciai frontra, a San-folyó völgyébe kerültek. Itt ezredparancsnokuk bizalmába fogadva sűrűn szolgáltatóra osztotta be őket. 1915. április 1-jén az oroszok bekerítették, és cseh dezertált katonák kísérték őket hátra a fogolytáborba. Nélkülözésekkel, betegségekkel teli hosszú utazással kerültek Kelet-Szibériába, a csitai kormányzóságba, majd magába Csita városba. Itt érte őket 1917. februárban a polgári, novemberben pedig a kommunista forradalom híre. A kormányzóság területét a japán hadsereg az antant szövetségeseiként szállta meg. A japán–magyar testvéri szolidaritásnak köszönhetően, hogy a hazautazáshoz szükséges amerikai dollárt meg tudták szerezni. Miután a kb. 100 ezer fős cseh légiós hadsereg hazautazóban Szibérián, Mongólián, Mandzsúrián, Kínán át elvonult, ők is vonatra ülhetek. Sanghajból egy japán kereskedelmi hajóval 1920 augusztusában érkeztek meg Hamburgba, végül októberben Selmecbányára. Különös volt a Király-fiúk sorsa, mert mindenütt, mindig együtt lehetek, Selmecbányától Kínán át Selmecbányáig. Lajos bácsi Selmecbányáról a cseh megszállás miatt Sopronba igyekezett a főiskolára, s itt a hátralévő három szemesztert egy év alatt lehallgatta és vizsgáit letette.

1921. augusztus 25-én került Szilvászváradra, a Pallavicini uradalom akkor 5700 hektár nagyságú erdőbirtokára. Hosszú utat tett meg Selmechtől Szibérián,

Kínán, újból Selmeccen, majd Sopronon át Szilvászváradig, kb. 40 ezer km-t, vagyis a Föld egyenlítőjével azonos hosszát. Működését a nagyvisnyói erdőgondnokságon erdőrendezéssel kezdte (első fizetése havi egy mázsa búza volt, mai áron 3000 Ft. Ilyen állapotok voltak a háborúvesztés miatt...). Évek múltán szilvászvárad erdőgondnok lett. A Szalajka-patak bejáratánál laktak, most erdészeti helytörténeti múzeumként működő emeletes épületben. Itt érte őket 1944–45-ben a román hadsereg megszállása. 1945-ben a földreform-törvény kapcsán a Pallavicini erdőbirtokot is államosították. Lajos bácsi felügyeleti tisztként a MÁLLRED miskolci erdőigazgatóságára került. Nyugdíjas korában a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége borsodi elnökségének tagjaként is nagyon tevékeny volt. Ekkor az erdészeten kívül a természetvédelem, a környezetvédelem (ebben ő volt az úttörő szakember), a vízügy és a tokaj-hegyaljai szőlőrekonstrukció volt a kedvenc témaköre. Keresztény szociális eszmeiségű emberként, a háborús szenvedések, Szibériában a hadifogság, Kínában a nép nagy nyomora megdöbbentő hatással volt rá. Jól ismerte a nép gondjait, és véleményét nem rejtette véka alá. Emiatt Miskolcon az akkori politikai rendőrség zaklatta.

Nyugdíjas korában kezdett hozzá a családi és szakmai krónikájának megírásához. Ezzel 1958-ban készült el. Maga gépelte indigós másolatokkal 576 oldalnyi művét, családtagjai részére 3-3 kötetben.

Lajos bácsit 1937-ben Szilvászváradon gimnazista diákként ismertem meg,

amikor Nagyvisnyón a Bán-patak völgyében cserkész táborban voltam. Akkor nem gondoltam, hogy egykor majd erdőmérnök leszek. 1949-ben elhagyva szeretett erdész pályámat, vasútépítő MÁV főmérnökként Miskolcon újból találkoztunk. A MTE Sz elnökségében és egyesületeiben eredményesen együttműködtünk. Én a közlekedésfejlesztést és a regionális tervezést képviseltem. 1970-ben temetésén Miskolcon a Szövetség nevében búcsúztattam.

Az 1990-es évek elején fia, Király László, az Erdőrendezési Tanszék professzora Budapesten arra kért, hogy a családi krónikát lektorálva dolgozzam fel. Az 1912–1921. évek közötti főiskolai, erdészeti és a háborús emlékekkel el is készültem. A folytatásra nem került sor, de amit lektoráltam, 91 lábjegyzettel láttam el. Ehhez sok turistatérképet, nemzetközi vasúti menetrendeket, földrajzi és történelmi könyveket tanulmányoztam át, hogy a rövid megnevezéseket és összefüggéseket minél érthetőbbé tegyem. Ezt elkészítve, sokszorosítással közkinccsé tettem. Közben a családja hozzálátott a krónika internetre tételéhez, és most már a teljes 576 oldal az interneten is olvasható.

Az internet kódját az alábbiakban közlöm:

www.kfki.hu/~kiraly/private/kiraly-lajos

A krónika általam feldolgozott fejezetét fénymásolatban egyetemünk könyvtárának és a Központi Erdészeti Múzeumnak Sopronba, valamint a szilvászvárad múzeumnak is megküldtem.

Hábel György

Köszöntjük a 80 éves Bidló Gábort

Dr. Bidló Gábor vegyész mérnök, a budapesti Műszaki Egyetem Mérnökgeológiai Tanszékének oktatójaként dolgozott nyugdíjazásáig. Ha most lapunkban megemlékezünk róla, azért tesszük, mert jó pár éven át, amióta a geológia tárgyat újra bevették az erdőmérnök-hallgatók órarendjébe, rendszeresen bejárt a Termőhelyismeret-tani Tanszékre, és a hallgatókat a közetmeghatározásra tanította. Utazásra az is csábította, hogy a Tanszéken oktatóként működő fia (B. András) szépen gyarapodó létszámú családját is látni kívánta.

A Talajtani Szakosztály talajásványokkal foglalkozó részlegét irányí-

totta, és ez már jelzi szűkebb szakterületét.

Most, 80. születésnapjának köszönésére több, földtannal foglalkozó szervezet ünnepi ülést szervez a BME központi épületében. Az ülés előadásainak sorát fiának „Soproni talajok ásványi vizsgálata” című előadása vezeti be. Vagyis – erdész műszóval – az újulat is szépen mutatja magát.

Dr. Bidló Gábor önzetlen segítségét ezúton köszönjük meg mi is. Kívánunk neki töretlen alkotókedvet, jó egészségben töltött sok-sok évet!

Dr. hc. dr. Szodfridt István
professor emeritus

Joachim Buff 80 éves!

Egyesületünk 1986-ban adományozta *első ízben* külföldi személynek legmagasabb kitüntetését: „*az OEE tiszteletbeli tagja*” címet. A kitüntetett *Joachim Buff* okl. erdőmérnök volt, akkor még nyugatnémet állampolgár, a Harz-hegység-beli Osterode város főerdőhivatalának tanácsos címmel felruházott vezetője (Forstoberamstrat).

Buff kolléga úr – aki idei kisalföldi-kapuvári vándorgyűlésünknek is résztvevője volt, miként számos korábbi vándorgyűlésünkének is – *ez év július 17-én töltötte be 80. életévét*. Ebből a nem mindennapi alkalomból nemcsak azt érdemli, hogy tisztelettel köszöntjük, hanem azt is, hogy csaknem kélt évtized elmúltával röviden felelevenítsük a mai fiatalabb generációk számára, hogy ki ő és mi indokolta magas egyesületi kitüntetését.

Nehéz és mozgalmas fiatalság

Joachim Buff nagy, 12 gyermekes (!) családban, 1924-ben született kilencedikként az alsó-rajnai (Niederrhein) Asperden nevű helységben. Alig végezte el azonban népiskolai és gimnáziumi tanulmányait, máris katonai szolgálatra kellett bevonulnia 1942-ben. Páncélosként harcolt a 6., majd a 9. Panzerdivision katonájaként mind a keleti, mind a nyugati fronton. Számos ütközetben vett részt, többek között hazánkban is, valamint 1944/45 telén az Ardennekben indított híres nagy áttörési kísérletben. *Katonai helytállásáért több kitüntetést és tiszti rangot kapott.*

A háború végén angol-amerikai hadifogságba esett. Onnan szabadulva kezdhetett meg erdészeti egyetemi tanulmányait Hannover'sche-Mündenben. *Oklevelét 1950-ben szerezte meg, majd államerdészeti szolgálatba lépett.* 1952-ben az erdészeti munkatudományi intézetben Reinbeckben *dr. H.H. Hilf* professzor asszisztense lett.

1953-ban egy segélyprogram keretében Argentínába került, ahol La Rioja tartományban dolgozott szakértőként. 1954-ben visszatért államerdészeti munkahelyére, Wesel városába. 1956-ban azonban egy FAO-delegáció keretében ismét Dél-Amerikába utazott; ez alkalommal Chilébe, különféle erdészeti feladatok megoldására. Ott ismerkedett meg feleségével, Gudrunnal, a chilei német kolónia tagjával.

Chilei szakmai és emberi kapcsolatai mindmáig élők maradtak. Ottani tevő-

kenységének eredményességét 1977-ben *a chilei köztársasági érdemrend első osztályú keresztjének adományozásával ismerték el.*

A sokoldalú erdőgazda

Ismét visszatérve Németországba, 1957-ben nevezték ki *Osterode am Harz* városi erdőhivatalának vezetőjévé. Munkában és eredményekben gazdag *bárom évtizedet* töltött el ebben a beosztásban.

Bonyolult munkaterülete volt, mert az erdőgazdálkodás szokásos teendői mellett az erdőterület fokozott közjóléti igénybevételéből származó számos feladattal is meg kellett birkóznia. Az egész erdőterület természetvédelmi oltalom alatt álló „Naturpark”, emellett rengeteg a kiránduló, továbbá az üdülő, szanatórium. Van ott egy hatalmas, *25 millió köbméteres víztározó* is, amely nemcsak Németország, de egész Európa egyik legrégebbi ilyen jellegű létesítménye, s amelyből nemcsak a környék településeit, hanem több észak-német nagyvárost is ellátnak kitűnő édesvízzel. *Elképzelhető, hogy milyen kényes feladat ilyen helyen az erdőgazdálkodás a víz tisztaságának, minőségének megőrzése szempontjából.*

Buff kolléga olyannyira specialista lett a vízgazdálkodásnak is, hogy 1989-ben történt nyugállományba vonulása után még 10 évig dolgozott szakértőként a *Harzwasserwerke* vízmű-vállalatnál.

Szakmai öröksége jó kezekbe került, mert az *osterodei városi erdőbirtok kezelését fia: Rudolf Buff erdőmérnök vette át atyjától.*

A termékeny szakíró

Joachim Buff nem az önmagukkal fölötébb megelégedett, beszűkült-begyepesedett vidéki erdőgondnok típusának álmos életét élte. Hanem éppen ellenkezőleg: *napi gyakorlati munkája nagy elméleti igényességgel párosult.* Több, mint 200 publikációja jelent meg német szaklapokban (Allgemeine Forstzeitschrift, Deutsche Forstmann, Holz-Zentralblatt, Forst und Holz stb.) és más sajtóorgánumban. Feldolgozta és egy 400 oldalas kötetben 1987-ben megjelentette munkaterületének fél évezredes történetét („500 Jahre Osteroder Stadtwald”), *ami az erdészeti üzemtörténet-írás klasszikus példája.* Sajtó alá rendezte és 2000-ben megjelentette a Leningrád ostrománál 1942-ben elesett Wolfgang bátyjának hadinaplóját (lásd: Erdészeti Lapok” 2001. június, 201. p.).

Alkotó szelleme idős korában sem pihen. *Most, 80 éves korában jelent meg „Kostbare Jahre” (Gyümölcsöző évek) című kötete,* amelyben az osterodei evangélikus-lutheránus egyházközösség templomának történetét írta meg a reá jellemző alaposággal, széles látókörrrel és persze sok munkával.

A megbecsült közéleti ember

Egyházközsége elöljáróságának is aktív tagja volt 1962-től 1999-ig. Harminc évén keresztül tagja volt szűkebb pátriája szakegyesületének: a Nordwestdeutscher Forstverein elnökségének is, 22 évig pedig az osterodei vadásztársaságának is. Elnökségi tagja volt továbbá az Európai Erdészeti Egyesületek Nemzetközi Szövetségének (IUSEF).

Kimagasló munkásságát természetesen nemcsak a chilei kormány és a magyar OEE ismerte el, hanem mások is. 1988-ban a német erdészek által legnagyobb szakmai-társadalmi elismerést: a *Lorenz-Wappes-Preis*-t adományozta részére a Deutsche Forstverein. 1991-ben pedig a Nordwestdeutscher Forstverein, 1994-ben a BDF-LV Niedersachsen választotta tiszteletbeli tagjává.

A magyar erdészet hű barátja

Joachim Buff *első ízben* 1974-ben került kapcsolatba a magyar erdészettel egy szakmai tanulmányút során. Az itteni tapasztalatok mély benyomást tettek rá és *lelkes barátja lett a magyar erdőgazdaságnak és egyesületünknek.* Számos (nyugat)német erdészecsoporthoz magyarországi tanulmányútját készítet-

te elő, szervezte meg és gyakran személyesen is vezette. Ezzel *döntő szerepe volt az egyesületi szakmai turizmus ki-fejlesztésében.* Ennek nagy jelentősége volt az 1970-es, 80-as években, mert a „vasfüggöny” idején, az elzártág évtizedeiben nagyot lazított nyugati irányú szeparáltságunkon, s a példa nyomán nem csak a német relációban. Továbbá *sok pénzt is jelentett az egyesületünknek,* mégpedig nemcsak a fenntartáshoz szükséges forintot, hanem „kemény deviza” bevételt is. Az utóbbi lehetővé tette (még ha csak morzsákat is kaptunk belőle), hogy az egyesület állami vagy MTESZ támogatás nélkül, saját forrásából számos kollégát tudott utaztatni a kemény deviza elszámolású országokba.

A megismerés a megbecsülés alapja

A szakmai turizmus fellendülésének köszönhetően számos nyugat- és észak-európai szakember (+ családtag) ismerte meg Magyarországot, a magyar erdőket, a magyar erdészetet és faipart, s alkotott magának reális képet hazánkról és szakmánkról.

Mindezt tetézte, hogy Buff úr a már említett német sajtóorgánumokban *számos cikkben, valamint előadás-sorozatok keretében széles körben propagálta eredményeinket,* tájékoztatta a közönséget munkánkról.

Nehéz volna mindennek az erkölcsi és azon keresztül áttételesen realizált anyagi-üzleti hasznát felbecsülni egy olyan korszakban, amikor erdőgaz-

daságunk és faiparunk műszaki fejlesztése, gépesítése, nyugati technikával és technológiával történő felszerelése kiemelt feladata volt a szakmának.

Vivat ad multos annos!

Nyolcvanadik születésnapja alkalmából tisztelettel és szeretettel köszöntjük egyesületünk első külföldi tiszteletbeli tagját, Forstoberamtsrat Joachim Buff erdőmérnök urat! Szívből kívánjuk, hogy a mostanihoz hasonló, magas korát meghazudtoló jó erőben és egészségben éljen, alkosson továbbra is, s még számos alkalommal üdvözölhessük körünkben. *Vivat ad multos annos!*

Dr. Király Pál

A Kazincbarcikai Hőerőmű

Az Erdőhasználati Szakosztály az utóbbi időben indulatokat kiváltó, első hazai, faalapanyagú Kazincbarcikai Hőerőmű működését tanulmányozta mintegy 30 fő részvételével.

A program ismertetése előtt álljon itt néhány gondolat.

A 90-es évek elején Magyarország gázközművel történő ellátása többé-kevésbé megtörtént, a vidéki lakosság zöme is a gázfűtést választotta. Ezzel egy időben és részben ezzel összefüggésben a hazai mélyművelésű szénbányák bezártak.

Az erdészet az addigi bányászati célú fatermékekkel is megnövelt ún. sarangolt keménylombos választékainak (cca. 2 600 000 m³) nem tudott megfelelő piacot találni, több fő tevékenységként erdőgazdálkodásból élő cég is nagyon nehéz helyzetbe került.

A probléma megoldására tanulmányok sora született a sarangolt választékok papíripari, forgácsoló, energetikai stb. hasznosítása lehetőségéről. Ezek, tekintve a keménylombos fajok magas lignintartalmát, a jó minőségű cellulóz alacsony világpiaci árát, általában az energetikai célú hasznosítást tartották az előnyösebb felhasználási területnek, azzal a kritériummal, hogy a fából előállított energia komfortfokozata érje el a vezeték gáz, illetve elektromos energia komfortfokozatát.

Sajnos a hazai energiaipart ekkor még nem érdekelte a faalapanyag. A túlélés érdekében erdőgazdaságaink a roppant anyagpazarló és környezetterhelő boksa-

faszenítés; illetve nyomottárú-export irányába kényszerültek elmozdulni.

Gyökeres változást csak az EU csatlakozás közeledése, az újratermelhető energiahordozók előtérbe kerülése, azaz néhány erőmű fatüzelésre átalátása jelentett (jelenti). (Magyarországon jelenleg a megújuló energiaforrás 3,5 %-os, ezt 2010-ig kormányhatározat alapján 5-6 %-ra kell emelni. Ugyanez időszak alatt az EU-ban a cél 12 %.) A tüzifa szempontjából kínálati piac költségkövető áremelkedés mellett keresleti piaccá vált, melyet a még mindig fával fűtő, kevésbé tehető lakosság felháborodása kísér. A felháborodás emberileg érthető, de a tüzifa-áremelkedés még mindig alatta maradt az általános árnövekedésnek. Ugyanis, amennyiben 1990-et vesszük kiindulási időpontnak (ekkor kezdődtek a gondok a sarangolt választékok elhelyezése körül), a fogyasztói árnövekedés napjainkig (a KSH adatai szerint) a 8-szorosára emelkedett. 1990-ben a közbenső rakodói tüzifaár 1200,- Ft/m³ + áfa volt. Azóta a tüzifaárak sehol sem emelkedtek 8-szorosukra.

Ugyanakkor az erdőgazdálkodóknak az áremeléssel mértéktartónak célszerű maradniuk, a tüzifa árrugalmassága, éppen helyettesíthetősége miatt kicsi.

Amennyiben a lakosság az áremelkedés miatt teljes mértékben elfordul e fűtési módtól, úgy a tüzifaárakat a jövőben gyakorlatilag az erőművek alakíthatják.

Az üzemlátogatáson a résztvevőket a Hőerőmű alapanyag-ellátásáért felelős projektigazgatója *dr. Ávéd István* kö-

szöntötte. Ő tartotta az alábbi kivonatos ismertetést, majd vezetésével történt a helyszínek megtekintése.

Ismeretes, hogy az erőmű a Borsodi Szénbányák mélyműveléssel kitermelt barnaszenére települt. Eredetileg 10 kazán és 6 turbina került beépítésre, melyek maximális teljesítménye 200 MW volt, úgyhogy, néhány kazán már akkor is kizárólag a városi távfűtést szolgálta, tehát elektromos energiát nem termelt.

Az Erőművet a 90-es évek elején privatizálták, az új tulajdonos az alapanyagot biztosító bányákat is megvásárolta. A mélyművelés gazdaságtalansága miatt a bányákat sorra bezárták. (A tanulmányút óta az utolsó hazai mélyművelésű bánya, Lyukóbánya bezárásáról (bérbeadásáról) is döntött az AES, pillanatnyilag egy KFT végez szénkitermelést.

Az erőmű szagárdájának (saját szavukkal élve) előre kellett menekülniük, akkor határoztak az újratermelő (termelhető) energiahordozókkal történő áramtermelésről.

Az első ütemben egy kazánt (30 M Watt) állították át fatüzelésre. Ennek alapanyag-igénye cca. 200 ezer m³ tüzifa. A legnagyobb beszállító az Észak-erdő Rt. és az Egererdő Rt. Egy további kazánban fűrészipari hulladékkal, energifűvel, nyesedékkel és más vegyes tüzelőanyaggal fűtenek.

Egy távhőszolgáltatói kazán marad széntüzelésű, ebben Lyukóbánya bezárása után valószínűleg külszíni fejtésből származó lignitet égetnek majd.

Az átállás költségeit saját tőkéből

Az Őrségben

A Természetvédelmi Szakosztály és az Erdőművelési Szakosztály közös rendezvényt tartott április 15-16-án a száraló erdőgazdálkodásról az Őrségi Nemzeti Parkhoz tartozó szentgyörgyvölgyi száraló erdőben. Első nap délutánján népes hallgatóság előtt beszéltek az előadók. *Dr. Markovics Tibor* bevezetőjében elmondta, hogy legalább négy területen nélkülözhetetlen lesz a folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodás alkalmazása, melynek a száraló üzemmód az egyik lehetséges formája: a magánerdők egy részében, a gyenge termőhelyű területeken, a közjóléti erdőkben és részben a természetvédelem alatt álló erdőkben. Ehhez kapcsolódva hívta fel a figyelmet *Bús Mária* az Erdészeti Lapok 2004. áprilisi számában megjelent, az erdőfenntartásról szóló *Bartha Pál* (szakosztály tag) cikk aktualitására.

Horváth Jenő, a száraló gazdálkodás természetvédelmi jelentőségéről tartott magas színvonalú előadást. *Barton Zsolt* a száraló üzemmód előnyeiről beszélt, alaposan, sokoldalúan megvilágítva a száralás történetét, lényegét, jelentőségét. *Küntösi András* a száraló erdőgazdálkodás lehetőségeit mutatta be nyugat-európai példák alapján, szót ejtve az állomány szerkezeti vonatkozásokról, az örökzöld típusainak fényigény szerinti változatairól is. *Dr. Péti Miklós* a bányászati száraló erdőgazdálkodás erdőemlékeiről beszélt, harminc évnél régebbi felvételeket is felvillantva. *Sivák Krisztián* a szentgyörgyvölgyi száraló erdőgazdálkodás történetét ismertette. *Hajdú Tibor* az erdőrendezés szemszögéből világította meg a száraló erdők kérdését. Szavaiból kiderült, hogy inkább a vágásos erdőkre van berendezkedve az erdészeti igazgatás. *Bodor György* a gazdálkodó szemszögéből beszélt várakozásairól a felelevenítésre kerülő száraló üzemmóddal kapcsolatban.

A következő nap *Palotay István* szentgyörgyvölgyi erdőben lévő emlékhelyének meglátogatásával kezdődött. A száraló erdőkért lelkesedő, a magyarországi száralás erdőrendezési vonatkozásait rendszerbe foglaló nagy erdőrendező életútját *Hajdú Tibor* mutatta be. A terepi bemutatót *Fliszar Aladár*, a Zalaerdő Rt. Lenti Erdészeti erdőművelési műszaki vezetője vezette. A jelenlétünknek külön aktualitást adott, hogy ebben az évben készül a szentgyörgyvölgyi száraló erdő üzemterve. Mivel szeretnék a hagyományokat folytatni, így a folyamatos erdőborítás kérdései a házigazdákat legalább annyira érdekelték, mint a vendégeket. A végén egy gyönyörű erdőképpel búcsúztunk a szentgyörgyvölgyi száraló erdőtől.

Bús Mária
Dr. Markovics Tibor

banki hitelből, illetve szén-dioxidkibocsátási kvóta Hollandia felé történő értékesítéséből fedezték. Közvetlen állami segítségnyújtás nem történt. A közvetett támogatás az újratemmelhető forrásokból származó áram mintegy 60 %-kal magasabb garantált átvételi árat és az MVM Rt. általi kötelező átvételét jelenti.

A tájékoztatót követő beszélgetésen alapanyag-ellátási problémák kerültek szóba. *Jung László* az egyik nagy beszállító, az Egererdő Rt. vezérigazgatóhelyettese említése szerint cége végig ösztönző partnerként viselkedett. Beszédében jelezte, hogy a projekt ellenzői közé a hazai forgácsolóüzemek is felsorakoztak. Emlékeztetett rá, hogy ugyanezen üzemek néhány éve még hallatlanul alacsony áron is alig vásárolták a rostfát. Felvetődött, hogy a már meglévő, illetve beruházás alatt álló fatüzelésű hőerőművek alapanyag-igénye 800-1000 e m³ lesz. Ez az országban termelt tüzfamennyiség 30-40 %-a.

A lakosság kiszolgálása tehát középtávon nem kerül veszélybe, a 2003. évi gondokat felvásárlási folyamatok generálták.

Több hozzászólás is azt erősítette meg, hogy energia-szükségletének kb 65%-át importáló ország nem teheti meg azt, hogy a helyben képződő energiahordozó felhasználásról lemondjon.

A tájékoztató utáni első „tő melletti” helyszínen az aprítógépeket tekintettük meg. Sajnos a nagyobb teljesítményű (120m³/órás) gépet még szerelték, így azt üzemelés közben nem láthattuk, de a kisebb „faéhsége” (60 m³/óra) is impozáns volt. Tüzijátékkal felérő látványt jelentett az apríték tüzelésű ún. „fluidágyas” kazán (a farészecskék a felfelé áramló befűvott levegőtől lebegve ég-

nek). Érdekességet jelentett az is, hogy a már szinte muzeális GANZ turbinák még mindig megbízhatóan dolgoznak.

Vendéglátóinktól elköszönve az abaúji Szanticskára utaztunk, ahol éjszakára az egész műemlékfalú (Szanticskai Fülemlé Vendégházak), rendelkezésünkre állt. A helyi ízek szerint készített vacsora utáni beszélgetésen a fa-energetikai probléma még sokáig foglalkoztatta a résztvevőket.

A második napon az Északerdő Rt. Boldvavölgyi Erdészeti Igazgatóságának abaúji Szanticskára utaztunk, ahol éjszakára az egész műemlékfalú (Szanticskai Fülemlé Vendégházak), rendelkezésünkre állt. A helyi ízek szerint készített vacsora utáni beszélgetésen a fa-energetikai probléma még sokáig foglalkoztatta a résztvevőket.

A második napon az Északerdő Rt. Boldvavölgyi Erdészeti Igazgatóságának abaúji Szanticskára utaztunk, ahol éjszakára az egész műemlékfalú (Szanticskai Fülemlé Vendégházak), rendelkezésünkre állt. A helyi ízek szerint készített vacsora utáni beszélgetésen a fa-energetikai probléma még sokáig foglalkoztatta a résztvevőket.

Ajánlhatjuk valamennyi kollégának, hogy a térségben jártukkor ne hagyják ki e látványosságot.

Végezetül szakosztálytagjaink nevében szeretettel megköszönöm a sikeres tanulmányutat *Vécsy György* igazgatónak, *Ávéd István* projektigazgatónak /AES Kazincbarcika/, *Cserép János* vezérigazgatónak, *Papp Gyula* vezérigazgató-helyettesnek, *Tátrai Tibor* erdészeti igazgatónak (Északerdő Rt.) és valamennyi kedves munkatársuknak.

Garamszegi István

WWF: a nagyüzemi mezőgazdaság a fő pusztító

A WWF legújabb tanulmánya szerint a nagyüzemi mezőgazdaság a természetpusztításért a leginkább felelőssé tehető ágazat. A nemzetközi természetvédő szervezet kutatásaiból kiderül: nagy árat fizetünk azért, hogy a Föld szárazföldi területeinek több mint 50 százalékát megművelik. Az agrárium körülbelül 1,3 milliárd embernek jelent megélhetést és 1300 milliárd dollárt termel, ám közben évente 130 ezer négyzetkilométernyi (közel másfél Magyarországnyi) természetes élőhely semmisül meg véglegesen.

Az intenzív mezőgazdaság erdőpusztulást, vízhiányt, talaj- és vízszennyezést okoz, miközben elmélyíti a

fejlődő országokban a környezeti, szociális és gazdasági problémákat.

A WWF úgy véli, új alapokra kellene helyezni az élelmiszertermelő tevékenységet, mert az jelenlegi formájában az életfeltételeket veszélyezteti. A Föld egyre növekvő populációjának ellátásához a mostani agrárrendszer a jövőben nem termel elég élelmiszert. A tanulmány felhívja a figyelmet az intenzív monokultúrás termelés és a kémiai anyagok túlzott használatának veszélyeire. Példaként említi Angliát, ahol az intenzív mezőgazdaság miatt 77 százalékkal csökkent a madárpopuláció az elmúlt harminc évben.

(*Népszabadság*)

Visszapillantás az Egyesület könyvkiadási, pályázati múltjára

1867.: az Osztrák-Magyar Monarchiából Magyarország a Szent Korona országává vált. Már magyar nyelven beszélnek és írnak az Országos Erdészeti Egyesületben, a m. kir. Erdőhivatalokban, a Selmecbányai Akadémián, ahol a hallgatók magyar nyelven írt tankönyveket kérnek. Ezen időszakban a nagy erdőpusztítások és természetrombolások megakadályozására való törekvés, a társadalom erdő iránti érzékenységet megváltoztató szemléletformálása, a szakértelem hiányának áttörése állt a fiatal Egyesület feladatának homlokterében azzal sújtottan, hogy magyar nyelvű szakkönyvek nem voltak. A termelési módszerek elméleti megalapozottsága a tudománynak az erdészeti gyakorlatba való bevezetését követelték meg.

Alig száradt fel a tinta az Országos Erdészeti Egyesület Alapszabályait Budán, 1867. június hó 6-án jóváhagyó uralkodói aláíráson, augusztus 7-én a Losonczon tartott közgyűlés jegyzőkönyvében olvashatjuk *gróf Keglevich Béla* elnöki megnyitójából többek között: „A tudomány az, amely útmutatással szolgál arra, hogy államgazdasági szempontból miként intézkedhetünk a legcélszerűbben az erdő talaj körül...” Majd: „Mindenekelőtt tehát a tudomány, mindenütt a tudomány, és mindenben a tudomány az éltető erő.” E fennkölt szavak mintegy üzenetként készítették az Egyesület vezetőit, testületeit és tagságát a cselekvésre; Alapszabályaiából „az erdészeti magyar irodalom pártolása, alkalmas erdészeti munkák kiadásának előmozdítása” érdekében. Az Egyesület örömeire szolgált az a tény, hogy az erdészeti tudományoknak és a gyakorlatnak voltak olyan kiváló és jeles képviselői, akiket részben felkéréssel, részben pályázatok útján meg lehetett nyerni szakterületük ismeretanyagának közlésére, ösztönözten megszabott jutalom – és pályadíj kifizetésével.

Miután elkerülhetetlen volt a német erdészeti tudományos művek részbeni átültetése, az Egyesület mozgalmat indít népi eredetű kifejezések gyűjtésével egy erdészeti műszótár megjelentetéséhez. Felkéri *Divald Adolf* hercegi erdőmestert és *Wagner Károly* m. kir. főerdőtanácsos, akadémiai tanárt, hogy az általuk még 1862-ben összeszedett

német műszavak felhasználásával és a most összegyűjtött magyar kifejezések összedolgozásával szerkesszék meg a műszótárt. Így került 1868-ban kiadásra a Magyar-német és Német-magyar erdészeti műszótár. A szerkesztők 1000 forint jutalomban részesültek

1867-ben *Bedő Albert* egyesületi titkár szerkesztésében Évkönyvet ad ki az Egyesület belső életének ismertetése céljából. A kiadvány 1872-ig él. Szerepét 1873-tól a tulajdonba vett Erdészeti Lapok veszi át.

A losonci közgyűlés pályázatot ír ki 200 forint pályadíj kifizetésével a műszaki segédzsemlényzet tanítására egy népszerűen megírandó „Erdészeti kézikönyvre”. Ezt követi az 1869-ben tartott debreceni közgyűlés határozata – „Kis Tükör” címmel és 200 forint pályadíjjal – újabb pályázat meghirdetésével.

Az Egyesület könyvkiadói vállalkozása során abból indult ki, hogy elsősorban a kézi- és tankönyvek megírására kell a fő hangsúlyt helyezni, de nem nélkülözhetőek az enciklopédikus munkák sem; szükség van segédkönyvekre és a nem a szakemberek számára írandó ismeretterjesztő kiadványok sem mellőzhetőek. Vállalkozói tevékenységében – együttműködve a Selmecbányai Akadémiával – figyelemmel volt az erdőgazdálkodás szakterületei kívánalmaira, a szükségszerűségekre és a sürgősségekre is. Széles látókörű a feladatok meghatározásában. Utat nyit pályázatok kiírásával és a megjelentetés vállalásával a magyar erdészeti szakirodalom elméleti és gyakorlati fejlesztésének.

Az 1870-ben, Budapesten tartott közgyűlés a pályázatok lebonyolításának teljes körével az igazgató választmányt bízta meg s egyben felkérte a díjazott pályaművek megjelentetésére teendő intézkedések ellátásával. A választmány e hatáskörében megvizsgálta a felhasználható pénzügyi keretet, ugyanis a pályadíjakat, a megjelentetés járó minden költséget az Egyesület saját pénzkészletéből fedezte az év végi zárszámadások függvényében. Előre látható volt, hogy a soron lévő vállalkozások minden költségét a rendelkezésre álló pénzkészletek nem tudják fedezni. Ezért az Erdészeti Kézikönyv 200 forintos pályadíjára pártoló adományokat kért a tagságtól. Az is nehezítette a hely-

zetét, hogy erre az Erdészeti Kézikönyv pályázatra „A közerdész”, az „Erdészeti Kézikönyv” és a „Kézikönyv a közerdészek és erdősuhanatok számára” érkeztek a pályamunkák. Felmerült a jutalomdíj növelésének kérdése. Gondot okozott az is, hogy a 200 forintos pályadíjjal meghirdetett Kis Tükörre nem volt elég fedezet. A feltárt problémák láttán az Egyesület elnöke 1870 júliusában alaposan indokolt előterjesztésében – felvázolva az erdészeti szakkönyvkiadás vállalásának szükségességét – anyagi hozzájárulást kért az Erdészeti kézikönyv és a Kis Tükör pályadíjaira, egyben folyamatos javadalmozást az erdészeti szakirodalom jövőbeni megjelentetésének érdekében. A földművelésügyi miniszter leirata nem késett. Idézet a levélből: „Országos Erdészeti Egyesületnek Budán ... felterjesztése folytán értesítem az együletet, hogy teljesen méltányolva azon szolgálókat, melyeket az egylet az idézett iratban elsorolt szakmunkák kiadása által a hazai erdészetenek teendő, az egyület ezen vállalatában anyagilag is gyámoltani óhajtom s az egylet által célzavett szakmunkák kiadására nyolcszáz forintnyi államsegélyt engedélyezek, ...” Majd: „Vonatközösséggel az egylet felterjesztésének azon részére, amelyben az egylet számára évenkénti javadalmozást óhajt, készséggel kinyilatkoztatom, hogy az egylet közhasznú működésében ezen túl is kész vagyok, a mennyiben az e célra rendelkezésemre állandó alap engedi, megfelelőleg támogatni. Kelt Pesten, 1870. szept. 4. Szilágy József.”

Ez a levél adott bátorítást a további pályázatok kiírására. Így vált lehetővé, hogy az Egyesület saját pénzkészletei és az adományok felhasználása révén 1867-1876. években kiadhassa:

1000 forint díjazással *Divald Adolf* hercegi erdőmester és *Wagner Károly* m. kir. főerdőtanácsos, akadémiai tanár: Magyar-német és Német-magyar műszótárát (1868.). Továbbá *Divald Adolf-Wagner Károly*: Erdészeti segéd-táblák. (1871); *Illés Nándor* m. kir. főerdőtanácsos: Erdőtenyésztéstan. (1871); *Fekete Lajos* m. kir. erdőtanácsos, akadémiai tanár – *Illés Nándor* m. kir. főerdőtanácsos: A közerdész (1873.); *Lázár Jakab* ny. m. kir. jószág-

igazgató: Erdészeti kézikönyv (1874.); *íjf. Hoffmann Sándor* m. kir. miniszteri titkár, közalapítványi erdészeti előadó Erdészeti zsebnaptár (1874.); *Fekete Lajos*: Erdőértékszámítástan (1874.) valamint a dicséretben részesült *Bedő Albert* országos főerdőmester, miniszteri tanácsos, az MTA levelező tagja: Az Erdőőr (1874.), továbbá *Belbázy Emil* m. kir. főerdőtanácsos: Egy új szerkezetű távmérő. (1875.); című műveit és az „Egyesületi Évkönyv” 1867-1872. évi köteteit; valamint az FM által évtizedeken át támogatott „Erdészeti Lapok” évfolyamait.

Az 1876-ban létrehozott Deák Ferenc alapítvánnyal az Egyesület könyvkiadási lehetőségei örvedetesen bővültek. A Magyar Földhitelezésnél elhelyezett 10 000 forintos alaptőke éves kamatai biztos források voltak újabb pályamunkák meghirdetésének. Az igazgató választmány áttekintette az oktatás-nevelés és a gyakorlat számára eddig készített termékeket és előjegyezte a gyakorlati élet által felmerült szükségleteket, amelyek megíratására pályadíjak kitűzésével ösztönzött. A testület az Alapító Oklevél előírásainak megfelelően minden beérkezett pályaművet az általa létrehozott 3-5 főből álló ad hoc bizottsággal véleményeztetett. *E munkában vettek részt: Bedő Albert alelnök, Illés Nándor m. kir. főerdőtanácsos, Soltz Gyula m. kir. főerdőtanácsos, Wagner Károly m. kir. főerdőtanácsos, Leitner Jakab m. kir. erdőfelügyelő, Szécsi Zsigmond akadémiai tanár, Tomcsányi Gyula m. kir. erdőtanácsos* a témának megfelelő megválasztással. A megmásíthatatlan szakmai vélemények ismeretében hozta meg döntését dotálásra, pályadíjak odaítélésére.

Az igazgató választmány a javaslatok alapján előtárgyalásokat folytatott könyvnyomdákkal és a nyomtatás ár-ajánlatának ismeretében megállapította a kiadvány példányszámát és kalkulált árát. Mindezt javaslatba foglalva végleges döntés céljából a közgyűlés elé terjesztette. Arról is gondoskodott, hogy az eladott példányokból egyrészt a költségek megtérüljenek, másrészt, hogy a pályázók nyertes munkái egy, vagy másfél év alatt kiadásra kerüljenek; és az Egyesület tagjai számára a mű bolti árából 20-30 % kedvezmény adassék. A fölös példányokat a könyv szerzőjének rendelkezésére bocsátották. *Gróf Tisza Lajos* elnök 1877-ben nyílt levélben kérte fel a hazai erdőgazdaság ügybaráit, az Egyesület tagjait

adakozásra, az alapítványi tőke növelése érdekében, a magyar erdészeti szakirodalom állandó szolgálatára. Mindezek után valósult meg:

40 arany pályadíjjal *Illés Nándor*: A futóhomok megkötése, befásítása és használata (1883.); *Fekete Lajostól*: Az erdei vetésről és ültetésről (1893.); Az erdő ápolásáról és használatáról annak megalapításától a letarolás idejéig (1895.); Népszerű erdészeti növénytan beszélgetésekben I-III. füzet (1901-1905.); 100-100 arany pályadíjjal: *Szécsi Zsigmond* akadémiai tanár: Az erdőhasználaton kézikönyve (1884.); *Fekete Lajos*: A tölgy tenyésztése (1888.); Az erdők berendezése (1898.); *Cséti Ottó* akadémiai tanár: Erdészeti földméréstan (1888.). Felkérésre *Belbázy Emil* m. ki. főerdőtanácsos: Az erdőrendezéstan kézikönyve (1885.); 200 arany pályadíjjal: *Fekete Lajos – Mágócsy Dietz Sándor* tanár úr és Rejtő A. tanár: Erdészeti növénytan (1891 és 1896. 2 kötet.); 250 arannyal: *Sobó Jenő* akadémiai tanár: Erdészeti építéstan I. kötete (középitéstan, 1898.) és 50 arany díjjal a második kötetben az Út, vasút- és hidépítéstan (1899.).

A kisebb munkák közül 5-5 arannyal jutalmazta *Tomcsányi Gusztáv* m. kir. erdőmérnök: A lucz és veres fenyő mesterséges tenyésztése; *Solcz Miksa* erdőmérnök: A jegenye-, lucz-, vörös-, erdei-, fekete és sima fenyő csemetenevelés; és dicsérettel *Tomcsányi Gusztáv*: Csemetenevelés c. dolgozatokat. 10 arannyal jutalmazta *Vadas Jenő*: m. kir. főerdőtanácsos és a vadászerdei erdőőri szakiskola igazgatója: A tölgycsemeték neveléséről (1888.) c. munkája és dicséretben részesült a kőrös és juhar csemetéinek kertekben való nevelése c. műve. Ugyancsak dicsérettel tüntette ki *Leitzky Albert* m. kir. erdőész: A tölgy csemeték nevelése pályamunkáját (1888.).

Kiadta továbbá: *Soltz Gyula* m. kir. főerdőtanácsos, akadémiai tanár – *Fekete Lajos*: Az erdőbecsléstan kézikönyve (1882.); *Fekete Lajostól*: A Magyarországon előforduló fő fanemek csemetéinek termesztése és ültetése (1889.); Az erdők felújítása kapcsolatban azok rendszeres kihasználásával (1889.); néptanítók számára A vágásra érett erdők kihasználása (1898.) c. műveket.

Vállalta *Horváth Sándor* kir. erdőfelügyelő szerkesztésében az „Erdészeti zsebnaptár kiadását (1882-1918.); felkérten *Tagányi Károly* történész: Magyar Erdészeti Oklevéltár c. gyűjtemény megjelentetését (1896. 3 kötet). A kisebb tanulmányok közül

Berendi Béla erdőész Néhány szó a havastakarmány-kísérleti állomásáról: (1902.); *Blattbny Tibor* erdőfelügyelő: Az erdei fatenyészet határai Magyarországon (1911.); *Borbás Vincze dr.* A magyar nagyalföld tölgyei. (1887.) c. dolgozatokat.

Az Erdészeti Lapok különnyomatban ismertette: *Ajtay Sándor* főerdőmérnök. Új szerkezetű erdei iparvasúti kocsi (1907.); *Arató Gyula* miniszteri tanácsos: Erdészetünk az 1896. évi ezredéves országos kiállításon (1898.); *Bedő Albert*: Erdészeti teendőinkről (1883.) tanulmányait.

Befogadta *Arató Gyula* min. tanácsos indítványát népiskolai tanulók és néptanítók számára megírandó ismeretterjesztők kiadására. Ez képezte az un. ponyva-irodalmat. Ezt képviselte *Arató Gyula*: Cseres Józsi és Boros Rózsai szép története, vagy ki mint vet, úgy arat. (1895.) és Hogyan ment férjhez Gödör Julcsa, vagy a gonosz lelkű embert megbünteti az Isten. (1896.); illetőleg *Boros Marczell*: Hogyan lett igazgató a bolond beszéde, avagy többet ésszel, mint erővel (1897.) c. írását.

A kiadványok az Egyesület vagyontárgyát képezték, a velük való gazdálkodást az OEE Titkári Hivatala látta el. A Hivatal végezte az értékesítés feladatait is. Tetemes kiadást jelentett az Erdészeti Lapok, a Rendeletek Tára és a Zsebnaptár folyamatos megjelentetése. Érdemi segítséget nyújtott a földművelésügyi miniszter azzal, hogy a m. kir. Erdőhivataloknak körlevélben ajánlotta az „Erdőőr”, az „Erdészeti Zsebnaptár” megrendelését műszaki segédszemélyzete és az erdőőri szakvizsgára jelentkezők részére, illetőleg az „Erdészeti Oklevéltár” az erdőhisztek számára. Az archív irattárban elfekvő kimutatások, megrendelések igen komoly eredményről tanúskodnak. Érdemes megemlíteni, hogy az Erdészeti növénytan című tankönyvet – *Fekete Lajos* írásbeli engedélyezésével – az akadémiai hallgatók 30%-os kedvezménnyel vásárolhatták meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület nem kis áldozattal járó vállalkozásainak érdeme, hogy megteremtette és pályázataival elindította a magyar erdészeti szakirodalom kiteljesedését, amelynek eredménye, hogy a pályamunkákban felhalmozott hatalmas szellemi terméket – mintegy 16000 oldal – a vállalt megjelentetéssel a magyar erdészek, a szakközönség és az erdészet iránt érdeklődők számára kézbe adta.

Riedl Gyula

Gépesítési Szakosztály ülése

Az OEE Gépesítési Szakosztály 2004. május 6-án az IKR Rt.-nél (Bábolnán, illetve Nagyigmádon) tartott ülést. Az ülés résztvevőit köszöntötte *Antos Gábor* műszaki igazgató, aki ezt követően tájékoztatást adott az IKR Rt.-től, annak Műszaki Központjáról és a műszaki szolgáltatási rendszeréről. Az IKR Rt. több lábon álló cég, alapvetően növényvédő szer-, vetőmag- és gépkereskedelemmel foglalkozik. Gépértékesítési meghatározó módon a New Holland típusokhoz (traktorok, kombájnok) kötődnek, de a mezőgazdasági munkagép-kereskedelme számos típuson (vetőgép, talajművelő gép, permetezőgép, földmunkagép stb.) keresztül sok forrásból merít. Érdekességként említhető, hogy a Husqvarna márkakereskedők a gépkereskedelmi tevékenységen kívül gépek üzembe helyezésével, szervizelésével, pótalkatrész-ellátásával, illetve gépgyártással is foglalkoznak. Szolgáltatásai között traktorok vizsgáztatása, növényvédelmi gépek időszakos felülvizsgálata, továbbá használgép-visszavásárlás is szerepel.

Az egyebek között az ülés résztvevői tájékoztatást kaptak a RÁBA D10 TLL-225 (EURO3) motorral, KCR-70L típusú hidraulikus daruval szerelt KAMAZ-6520 (6x4) típusú erdészeti tehergépkocsi prototípusa gyártásának jelenlegi helyzetéről, mely a KAMAZ gyár, a RÁBA Motor Kft., a KAPOSGÉP Kft. és az EUROTRADE Kft. együttműködésének eredményeképpen készül. A szakosztály ezt követően tagjai közé választotta *Gulyás Imrét*, a Szolimán Kft. (Herend) ügyvezetőjét.

Az ülés második felében a résztvevők, gyakorlati bemutató keretében:

– az IKR Rt. Műszaki Központjával (gyártó-, javító- és karbantartó műhelyek), illetve

– az IKR Rt. Műszaki Központja által forgalmazott fontosabb, szakterületünkhöz is köthető gépekkel ismerkedtek.

A napirendi pontok vitájában *Gulyás Imre*, *Fekecs Lajos, dr.* *Horváth Béla* és *Majtényi László* vett részt.

A jól sikerült rendezvényen – melyért köszönet illeti az IKR Rt.-t – 14 fő vett részt.

Dr. Horváth Béla
szakosztály elnök

Közgazdasági Szakosztály üléséről készült beszámoló

A Közgazdasági Szakosztály június 2-án Huszárokélopuztán a Bakonyerdő Erdészeti és Faipari Rt.-nél tartotta szakosztályülését.

Az első napirendi pontban *Horváth László* vezérigazgató mutatta be a Bakonyerdő Rt.-t, annak gazdálkodását, a folytatott tevékenységeket, gondokat és az elért eredményeket.

A második napirendi pont keretében *Papp József* könyvvizsgáló tartott előadást az erdőgazdálkodást az EU csatlakozás kapcsán érintő áfa változásokról, és az adóalapot nem képező államháztartási támogatások előzetesen felszámított adó (áfa) megosztásával kapcsolatos kérdéseiről. *Gudra Tamás* ügyvezető igazgató hozzászólásában kifejtette, hogy az ÁPV Rt. az adóalapot nem képező államháztartási támogatások előzetesen felszámított adó megosztásával kapcsolatos állásfoglalás-kérésére a Pénzügyminisztériumtól kapott választ a következőket tartalmazta:

Az arányosítási kötelezettség nem terjed ki a közvetett úton (pl. pénzügytételen keresztül) folyósított kamattámogatásokra, az adókedvezmény, az adóvisszatérítés (pl. a gázolaj jövedéki adójának visszatérítése), és a tőkeemelés jogcímén adott támogatásokra.

Az arányosítási kötelezettség kiterjed a:

OEE Titkárság
tel.: 201-6293, Fax: 212-7518
e-mail: oee@mtesz.hu
Szerkesztőség: erdlap@mtesz.hu
Internet cím: www.oee.hu

A lapot Magyarország legnagyobb
médiafigyelője, az

» **OBSERVER** «

OBSERVER BUDAPEST
MÉDIAFIGYELŐ KFT.
1084 Budapest, Auróra u. 11.
Tel.: 303-4738
rendszeresen szemlézi

– 25/2004.(II.3.) FVM rendelet szerinti kamattámogatásra, mert ekkor az adóalany közvetlenül jut a kamattámogatáshoz.

– 25/2004.(II.3.) FVM rendelet 287.§-ában rögzített társadalombiztosítási járuléktámogatásra.

Foglalkoztatási és Munkaügyi Minisztérium rendelete alapján, és az elnyert pályázatok eredményeként nyújtott támogatásokra.

Gudra Tamás a vadászati áfa-kérdésekkel kapcsolatban elmondta az APEH nem fogadja el, hogy a trófeaértékesítés teljes egészében termékértékesítés, és szolgáltatást nem tartalmaz. Ezt az álláspontot erősíti az egyik erdőgazdaság ügyében hozott bírósági döntés is.

A jelenlévők az erdőgazdálkodásban dolgozók, illetve az onnan nyugdíjba ment magánszemély évi öt tonnát meg nem haladó tűzifa-juttatása tárgyában egyeztetették álláspontjaikat.

A harmadik napirendi pontban *Halász Gábor* elnökhelyettes mutatta be az NFA, a KVI és az állami erdőgazdaságok között az állami erdők vagyionkezelésére kötetendő vagyionkezelési szerződéstervezetet.

A negyedik napirendi pontban *Cserép János* elnök tájékoztatta a szakosztályt az elnökség Agrárfejlesztési tervben, és a természet védelméről szóló törvény módosítása kapcsán folytatott érdekvédelmi munkájáról. Hangsúlyozta az erdészeti PR fontosságát, amely szerinte jelenleg nem működik. *Ormos Balázs* főtitkár beszélt az OEE 2004.évi programjáról, az egyesületen belüli piaci és szociális alapon működő területek szétválasztásáról. Kiemelte, hogy 2004-ben a 2003.évihez hasonló vagyionvesztés nem megengedhető az egyesület gazdálkodásában. Ötödik napirendben a 2003.évi munkaterv és költségvetés került véglegesítésre.

A szakosztályülés zárásaként a szakosztály felvette tagjainak sorába *Halász Gábor*, *Szálinger Ferenc*, *Székely Márta*, és *Tóth Gábor* tagtársunkat.

Takács Tibor
közgazdasági szakosztály titkára

**Hirdessen az
Erdészeti Lapokban!**

Kerekes Győző (1938–2003)

Egy éve 2003 márciusában temettük el szeretett erdész barátunkat, az Oroszlányi Erdészeti Majki kerületének hosszú éveken át volt vezetőjét. Győző 1938-ban a Duna menti Karván született. (Karva ma Szlovákiában van, Lábatlan városával átellenben.) Édesanyja Duka Jolán, édesapja Kerekes Ede hentesmester. Húgával és szüleivel 1947-ben kitelepítették Móra, ahonnan a család az 50-es évek elején a szülőfaluhoz közelebb fekvő Szönybe költözött. 1953-57 közt végezte Sopronban az erdészeti technikumot. A középiskola befejezésétől nyugdíjazásáig egyetlen munkahelye volt, a Vértesi EFAG (92-től a jogutód Vértesi Erdő Rt.). Tornyópusztán kezdte erdészeti szolgálatát 1957. 08. 01-én. 1959-1961 között sorkatoná. 1961-től az Oroszlányi Erdészetről dolgozott, előbb a Majki kerületben Berghold Gyuri bácsi mellett, majd huzamosabb ideig mint vágásvezető erdész (1972-ig). 1981-ig a Mindszenti kerületet irányítja, majd az 1060 ha-os Majki kerület vezetője 1998. december 29-i nyugdíjazásáig. Remek szakember, kiváló emberséges erdészember volt. Beosztottai, kollégái tisztelték és szerették.

2003. március 24-én hunyt el, március 27-én helyezték örök nyugalomra szerettei és számos régi kolléga kíséretében, az oroszlányi temetőben.

A temetési szertartást unokatestvére Bartalos Ottó jászói premontrei főpapát és Kutschi András oroszlányi plébános végezték.

Kedves Kerek, nyugodj békében!

Schweighardt Ottó

Urbán József (1913–2004)

Váratlanul távozott közülünk Urbán József, az egykori sátorlajújhelyi erdészeti fatelepi vezetője, akit alig egy éve a zempléni erdészek szűkebb közösségében köszöntöttünk 90. születésnapja alkalmából.

Az első világháború vízvívataros évei és 1919-ben a család kitelepítése határozta meg gyermekéveit. Örökös költözködés közepete végezte az elemi, majd a polgári iskolát, 16 évesen már dolgoznia kellett, hogy hozzájáruljon a család megélhetéséhez. A MÁV-nál elhelyezkedve sokoldalú ismereteket szerzett és szorgalma, megbízhatósága és kitartása révén fokozatosan emelkedett a ranglétrán.

Tényleges katonai szolgálata után a miskolci Tiszai-pályaudvarra, majd a Felvidék visszacsatolását követően Kassára helyezték, ahol a hadi szállítmányok frontra továbbbítása volt a feladata. Hosszú hadifogsága során szibériai erdőkitermeléseken dolgozott, így hazatérése után is az erdőhöz, a fához kötődött az élete.

A Sátorlajújhelyi Állami Erdőgazdaság szívesen alkalmazta és vasutas ismeretségei révén jól segíthette a fokozott szállítási feladatok teljesítését. Egy személyben volt fatelepi vezető, átadó és átvevő, könyvelő és portás. Javaslatait felettesei is figyelembe vették és ennek is köszönhetően az egykori Károlyi-fatelepi példaértékű MÁV rakodóvá

és fagyártmányüzemé fejlődött, számos kintüntetést eredményezve kezelőjének.

Szellemiségének messze ható kisugárzása volt, tisztelték és becsülték erdész kollégái, fizikai dolgozói, akik utolsó útjára is elkísérték.

Nyugdíjazása után sem szakadt el az erdészek közösségétől, az egyesületi rendezvényeken precízen fogalmazott hozzászólásaival emlékezett a régi tapasztalatokra.

Élete utolsó éveit a saújhelyi Görögkatolikus Szeretetotthonban töltötte, ahol az erdész kollégák segítségével a lakók és a látogatók elismerését egyaránt kiváló virágos kertet varázsolta a lepusztult parkból. Utolsó szavaival is erre gondolt: ültetni kellene már!

Emléke legyen előttünk példa, nyugodjon békében!

Fehér István

Erhardt János (1942–2004)

1942. április 5-én született Szegeden.

1961-ben szerzett erdésztechnikusi oklevelet a Szegedi „Kiss Ferenc” Erdészeti Technikumban. Pályafutása az Észak-magyarországi Fűrészek Ládi üzemében kezdődött, majd kerületvezető erdész a Keletbükk Állami Erdőgazdaság Répáshutai kerületében.

A családtól való nagy távolság miatt visszatér az Alföldre.

1965.02.15 – 1969.05.31-ig kerületvezető a Kiskunsági Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság Kunfehértói kerületében, ahonnan 1969. 06. 04-től átkerül a Borotai Mg.-i Termelőszövetkezetbe erdészeti ágazatvezetőnek. Itt dolgozik 1976. 05. 31-ig, ahol mintegy 400 ha új erdő telepítésével veszi ki részét a homokhasznosítási programból.

1976. 06. 01-től 2002. 10. 07-ig – nyugdíjba vonulásáig – a Kecskeméti Erdőfelügyelőség körzeti erdőfelügyelője.

Munkáját végig kiemelkedő szakmai színvonalon végezte. Hosszú felügyelői pályája során mindig következetes volt. Azt a mércét, amit maga elé állított, megkövetelte a gazdálkodóktól is. Ennek bizonyítéka a sok szép erdő Kiskunmajsa térségében és az az eredményes erdőgazdálkodás, ami a körzetében ma is folyik.

Szakmai tevékenységét felettesei több kintüntetéssel is jutalmazták. Ezek közül kiemelkedik az „Erdőfelügyelői Díj” amit az ÁESZ főigazgatója nyújtott át neki 2000 őszén, mintegy életműve elismeréseként.

Rövid pihenő jutott neki. Nyugdíját alig egy évig élvezte, mert jött egy gyógyíthatatlan betegség, ami fél év alatt legyőzte szerzetét, 2004. 06. 04-én elhunyt.

Visszatért Szegedre. Kívánságára hamvainál a szűk család – felesége, lánya, fia és négy unokája – búcsúzott el Tőle a Belvárosi temetőben 2004. 06. 11-én.

Emlékedet megőrizzük!

Jaksa Ferenc

A keresztledöntő a tett helyén maradt...

Nagyon sok temetői keresztet ledöntöttek már Magyarországon. A második világháború után különösen nem számított ritka eseménynek, de napjainkban is előfordulnak szép számmal ilyen esetek. A ledöntők legtöbbször titokban működnek, amikor senki sem látja őket, majd dicstelen és szörnyű tettük végzetével rendszerint még az éj sötét leple alatt eltűnnek. A később észlelt árok sok fájdalmat és szomorúságot okoznak a sírt gondozó hozzátartozóknak.

Egyedülálló, kivételesen ritka esetnek számít, hogy a tettes a helyszínen maradjon, ne meneküljön el, sőt ott megtelepedve, nyugodtan élje napjait, anélkül, hogy valaki is a fejére olvasná, vagy számon kérné a tettét. Pedig már csemetekorában látszott rajta, hogy rosszban töri a fejét. Ekkor még sikeresen meggátolták, de évek múlva megerősödve ledöntötte a keresztet, kihasználva, hogy a kis temetőben alig járnak már.

Ne gondoljuk, hogy mindezt egy elvetemült ember tette volna, mert ilyen körülményesen írtam le az esetet. Csúppán egy fa okozta a véletlen események összjátékaként, az évek hosszú sora alatt. Valószínűleg az egyik sírt gondozó hozzátartozó észlelte, hogy egy életerős facsemete jelent meg a temetői kereszt talpázatán a kövek között. Megpróbálhatta kitépni, de a gyökere beleszakadt. A kis fa kiheverte a csonkolást, sőt több sarj törzset növesztve megerősödött és idővel megemelte, majd kibillentette a keresztet, amely végül ledőlt.

Mindez a Mecseki Erdészeti Résztársaság Sellyei Erdészeti kerületén, a Körösnövény pusztai kis temetőben történt. Az egykor gondozott szép temetőben régóta nem temetnek már. A hozzátartozók is lassan kihálnak és csak néhány sírhoz járnak rendszeresen vissza.

A sírok fölé természetes úton méretes faállomány települt. A sírkövek lassan kidőlnek és a növényzet mindent elfed.

Nagyon sok felhagyott temető van az üzemi területeken, amelyek kezelésénél a kegyeleti szokások írott és íratlan törvényeit illik betartani. Mindig figyelem, hogy az erdészek milyen tisztelettel beszélnek a temetőkről, megjegyezve: egyszer mi is ide kerülünk.

Dr. Tóth Aladár

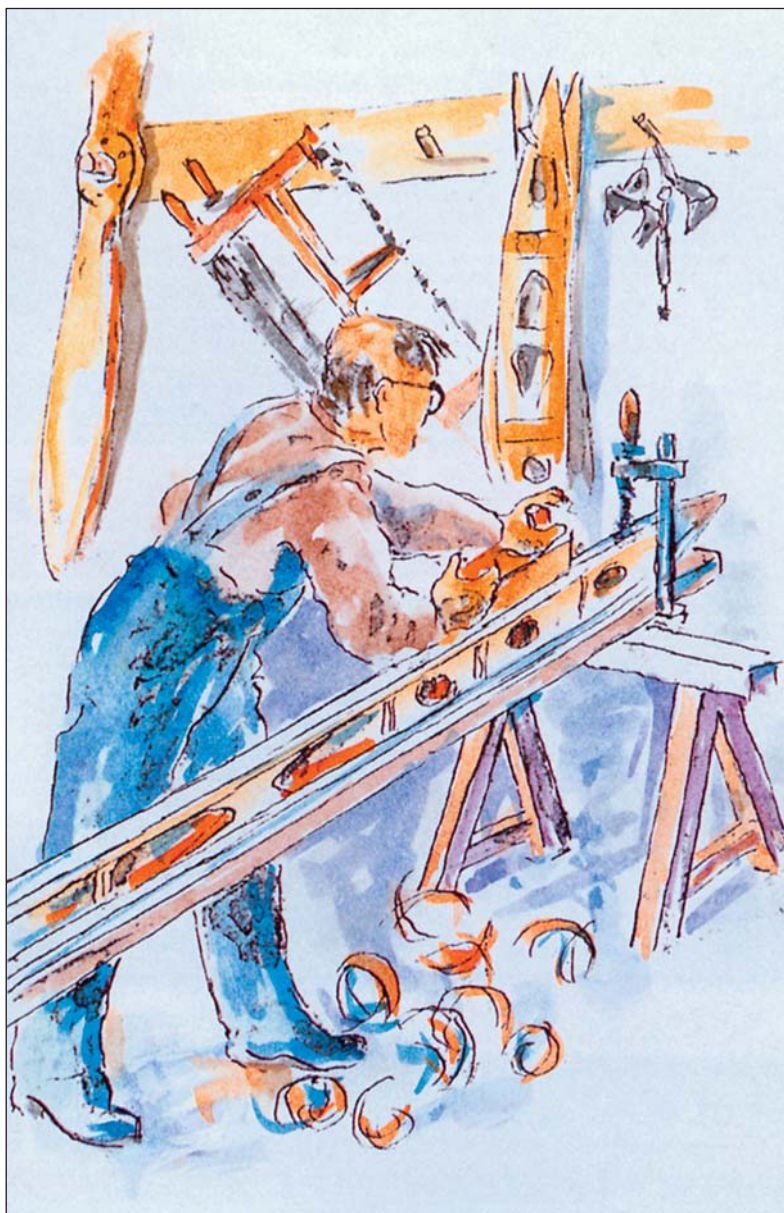
A faanyag legfinomabb formálói a repülőmodellezők

A fák életének igazi ismerői tagadhatatlanul az erdészek. A faanyag legfinomabb formálói pedig a repülőmodellezők.

1909-ben, amikor Blériot fővárosunk felett repülőbemutatót tartott, az ifjúság lelkesedése határtalanná vált. Felpezsdült a vidéki és fővárosi repülőmodellező műhelyek élete és tapasztalatcsere alakult a műhelyek között, továbbá a Műegyetem Duna-parti főépületében szorgoskodó repülőépítő hallgatók között. *Bánki Donát* 1910-től pedig *repüléstechnikai ismeretek tanítását* indította el az egyetemi tanács pártfogásával. Előadását nyomban sokszorosították *stencilgépen* és terjesztették.

Erről a különleges gépről illik tudni, hogy magyar találmány!

Gestetner Dávid 1854-ben, *150 éve született* – elhunyt 1939-ben. A csornai születésű fiú Amerikába ment, és bizony legyezőket árult. Felfigyelt a legyező hosszú szálú, különleges selyem anyagára.

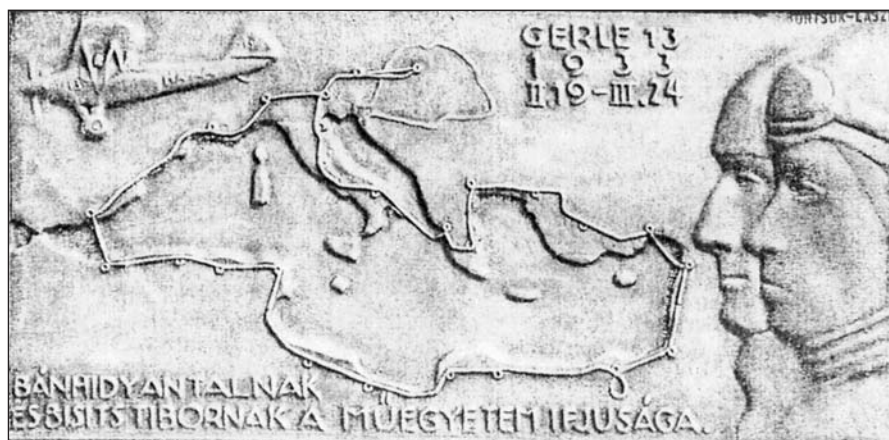
Máris jött az ötlet, hogy finom viaszréteg segítségével, hengerelt festékréteggel másolási lehetőséget fog kialakítani. Kézi hajtású forgódobos másoló gépet szerkesztett, gyorsan több példányt készített gyáros társa segítségével. 1931-ben találmányának 50-ik évfordulóján odáig jutottak, hogy a gyár aranyból készített kicsiny stencilgép modellt azok számára, akik a másológép forgalmazásában kiemelkedő segítséget nyújtottak. Magyarországon a *Charité* poliklinika kapott ilyen különleges modellt. (A stencilgépet a Xerox másológép az 1990-es években váltotta fel.)

De térjünk vissza a repülőhöz. 1910. február 26-án alakult meg a Magyar Aero Klub, június 8-án már nemzetközi repülőversenyt rendeztek. 1921-ben a Műegyetemen megalakult az „MSE”, azaz a Műegyetemi Sportrepülő Egyesület. Jelképe a nagy „M” betűn átrepülő sűrily.

1933 tavaszára elkészült a „Gerle-13” elnevezésű repülő, mellyel *Bánhidny Antal* mérnökpilóta és *Bisits Tibor* navigátor átrepülték a Földközi-tengert. Nemzetközi hír volt ez a javából, minden újság írt róla. A műegyetemi ifjúság emléklakettet készített *Börtsök László* szobrasszal, igaz, hogy a több példányszámú plakett eladása jó bevételt jelentett az egyesület számára a további munkához.

Majd a mindennapi repülőépítő munkálatot 1977-ben *Bánhidny* mérnökünk levelezőlap nagyságú rajzlapon örököltette meg, akvarellal megfestette (képünkön), hogy öreg barátjának, *Rubik Ernőnek* örömet okozzon szeretetteljes üdvözlő szavakkal.

Pedroni Emma Anna

A műegyetemi repülőtervezés, -építés emlékére a MSE egyesület öreg nagyjai és a fiatal rokonszenvezők a főépület déli kapualjában emléktáblát helyeztek el 1991-ben

Megújult erdei iskola Pörbolyön

Júniusi számunkban beszámoltunk a Gemenci Erdő- és Vadgazdaság Rt. által létesített 40 férőhelyes Pörbolyi Erdei Iskola avatásáról. A szálláshellyel kibővült épület lehetővé teszi a régió tanulóinak befogadását az igényes, kulturált, jól felszerelt tárgyi környezetbe önapos, bentlakásos formában. Az erdei iskola működéséhez – az együttműködési megállapodás értelmében – a bajai Eötvös József Főiskola Gyakorló Általános Iskolájának pedagógusai szakmai, módszertani

Fotó: Roland Migende

segítséget nyújtanak. Az intézmény nevelési-oktatási gyakorlatának 15 éve megtervezett eleme az erdei iskola. Évfolyamokra kidolgozott, tananyaghoz igazított programok, jól felkészült foglalkozásvezetők várják az érdeklődőket. A gemenci ártéri táj jellegzetes arculatát, kialakulását, különleges ökoszisztémáját, erdőátulásait, védett növény- és állatfajait ismerhetik meg a tanulók. Az erdei iskola programjai a környezettel mint osztatlan egésszel foglalkoznak: a természetismereten túl néprajzi, kézműves-vizuális ismereteket nyújtanak. Nagy hangsúlyt kapnak a közösségfejlesztő játékok is.

A foglalkozások kis csoportokban, interaktív módon, projekt módszerrel történnek.

A megismerést, a tanulást az erdei iskola területén kialakított erdészeti, vadászati, halászati és néprajzi kiállítás segíti. A foglalkozások színhelyei erdei kisvasúttal vagy dunai hajókirándulással is megközelíthetők. A hazavihető gyűjtőmunkák, oktatási segédletek,

egyéni alkotások lehetőséget teremtenek a kísérő pedagógusok számára a program utómunkálataira. Az erdei iskolában szerzett tapasztalatokra további tanítási órák építhetők.

Az erdei iskolák programja széles körű állami segítséget tudhat maga mögött: az Oktatási Minisztérium, a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, a Területfejlesztési és Turisztikai Államtitkárság is támogatja azt. A két minisztérium alapításában jött létre a Környezeti Nevelési és Kommunikációs Programiroda (KöNKomp), melynek feladatai közé tartozik az Erdei Iskola Program koordinálása. 2008-ra tűzték ki célul, hogy általános iskolai tanulmányai alatt minden gyermek egyszer egy hétre eljuthasson bentlakásos erdei iskolába. A szükséges anyagi háttér kormány szinten garantálnak látszik.

Az erdei iskolai szolgáltatások fej-

lesztéséhez elkészült egy egy-
esleges követelményrendszer
annak érdekében, hogy vizsgálható legyen a törvényes működés, a hiteles tájékoztatás, a programok szakmai színvonala és az oktatók rátermettsége.

Azon alapvető értékek, amelyeket az erdei iskola hordoz, megerősödtek az iskolák számára kötelezővé tett környezeti nevelési programok kidolgozásával.

Az ENSZ a 2005-2015 közötti időszakot a fenntartható fejlődés oktatásának évtizedévé nyilvánította, a környezeti nevelés kérdései tehát nemzetközi szinten kiemelt szerepet kapnak.

A Pörbolyi Erdei Iskola munkatársai bíznak abban, hogy az általa nyújtott lehetőségekkel sok iskola élni fog.

Nagyné Bernschütz Judit
szakvezető tanár

GEMENC RT.

a természet szolgálatában